

es.O.es

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Numer **4/2017**

MAŁOPOLSKI LIDER PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ

AKTUALNOŚCI

**NOWE ROZWIĄZANIA DLA SPÓŁDZIELNI
SOCJALNYCH**

SYSTEM WSPARCIA EKONOMII SPOŁECZNEJ

**KONKURS MAŁOPOLSKI LIDER
PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ 2017**

es.O.es

Publikacja powstała w ramach projektu „Małopolski Ośrodek Koordynacji Ekonomii Społecznej”

Wydawca:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

ul. Piastowska 32, 30-070 Kraków

www.es.malopolska.pl

Zespół redakcyjny:

Wioletta Wilimska - Redaktor naczelny

Rafał Barański

Iwona Hirsch-Chojnacka

Okładka i skład:

BEZobaw Agencja Reklamowa

ul. Powstańców 25A, 31-422 Kraków

e-mail: biuro@bezobaw.pl

www.bezobaw.pl

ISSN 978-83-60242-85-8

Nakład: 500 egz.

Druk:

RAFAŁ KRASNY DRUKARNIA PAPILLON

ul. Obrońców Modlina 9, 30-733 Kraków

tel.: +48 12 307 75 001

e-mail: biuro@drukarniapapillon.pl

www.drukarniapapillon.pl

Wydawnictwo współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Osoby chętne do współpracy zapraszamy do podzielenia się swoimi osiągnięciami i ciekawostkami dotyczącymi problematyki ekonomii społecznej z Państwa terenów.

es.O.es

SPIS TREŚCI

 WSTĘP	2
 AKTUALNOŚCI	3
Zmiany w świadczeniach rodzinnych i 500+	3
Nowe rozwiązania dla spółdzielni socjalnych	4
Wszyscy jesteśmy potrzebni sobie nawzajem.....	9
 SYSTEM WSPARCIA EKONOMII SPOŁECZNEJ	10
Reintegracja społeczno-zawodowa w WTZ w świetle planowanych zmian legislacyjnych	10
VIII edycja Tygodnia Ekonomii Społecznej na małopolskich uczelniach.....	19
 W CZTERY OCZY	22
Wspólnie pracujemy, wspólnie jesteśmy zmęczeni, razem się cieszymy i martwimy.....	22
 Z POLITYKI SPOŁECZNEJ	25
„Na drodze do skutecznych i efektywnych działań/rozwiązań. Podejście strategiczne w pomocy społecznej”	25

WSTĘP

Szanowni Państwo,

Ekonomia społeczna - zwana też słusznie ekonomią solidarności - pokazuje, że działalność gospodarcza nie musi koncentrować się tylko na chęci zysku. Może, i powinna ona, skupiać się też na człowieku oraz zauważać jego potrzeby. Działające w województwie małopolskim przedsiębiorstwa społeczne pokazują, że można łączyć biznes z zasadami solidarności, dialogu i współpracy. Dzięki temu są one dla nas doskonałym przykładem społecznej gospodarki rynkowej, której wagę podkreśla chociażby najważniejszy dokument w państwie, czyli Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.

Samorząd województwa od lat traktuje ekonomię społeczną jako ważną inwestycję w przyszłość mieszkańców i dlatego w wyraźny sposób uwzględnia ją w szeroko rozumianej polityce publicznej. Przez to szczególnie zwracamy uwagę na wsparcie okazywane osobom, które - z różnych względów - mają chociażby problemy ze znalezieniem zatrudnienia. Niepełnosprawność, nałogi czy też wykluczenie społeczne to tylko niektóre powody, które mogą sprawić, że osoby do tej pory doskonale radzące sobie nie tylko w życiu codziennym, ale też na rynku pracy, nie mogą odnaleźć się w otaczającej rzeczywistości. W takich przypadkach ekonomia społeczna pełni ważną rolę, gdyż pomaga w ponownej integracji tych osób. Jest to możliwe chociażby dzięki działaniom przedsiębiorstw społecznych.

Przedsiębiorstwa te nie funkcjonowałyby jednak tak jak teraz, gdyby nie wsparcie małopolskich Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej. Pomagają one - z sukcesem wykorzystując przy tym chociażby unijne wsparcie - tworzyć nowe przedsiębiorstwa społeczne i nowe miejsca zatrudnienia oraz pomagają osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym odnaleźć się na rynku pracy. Działania te mają ogromną wartość, gdyż pozwalają nie tylko zmniejszyć bezrobocie, ale - co szczególnie istotne - świadczą o wspólnej pracy i działaniu zarówno samorządu regionalnego, jak i jego mieszkańców.

Jacek Krupa

Marszałek Województwa Małopolskiego

MAŁOPOLSKA

Szanowni Państwo,

ekonomia społeczna potrzebuje zakorzenienia w świecie wartości i zasad - to pierwszy postulat zawarty w Manifeście Ekonomii Społecznej opracowanym już prawie 10 lat temu, na progu realizacji licznych inicjatyw wpisanych w formułę Programu Kapitał Ludzki, które zmierzały do rozwoju ekonomii społecznej. Postulat ten, mimo upływu lat, nie stracił na aktualności. Dziś także potrzebujemy mocnego oparcia na solidnych, jasnych fundamentach, którymi w sferze ekonomii społecznej są współodpowiedzialność, prymat aktywnych form pomocy, wspólnotowy charakter i solidarność z potrzebującymi. Ekonomia społeczna stwarza przestrzeń do praktycznego urzeczywistnienia tych zasad. Najlepiej widać to gdy przyjrzymy się konkretnym przykładom firm społecznych, ich bieżącej, codziennej działalności.

Kolejny numer kwartalnika esOes niemal w całości poświęcony jest tematyce ekonomii społecznej. Znajdziecie w nim Państwo m.in. informacje o dobrych praktykach w zakresie funkcjonowania firm społecznych. To laureaci tegorocznej, VII już edycji konkursu Małopolski Lider Przedsiębiorczości Społecznej. Wśród nich, zwycięzca konkursu, który swoją działalnością udowadnia, że firma społeczna może w równej mierze osiągać sukces ekonomiczny co społeczny oraz cechować się dużą skalą prowadzonej działalności i być stabilnym podmiotem rynkowym skutecznie konkurującym z podmiotami komercyjnymi.

„Dobre życie - niewykluczone” to hasło działań podejmowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie w ramach upowszechniania ekonomii społecznej. Jestem przekonana, że ekonomia społeczna tworzy przestrzeń możliwości, formułuje odpowiedzi, które są adekwatne do potrzeb osób doświadczających różnego rodzaju trudności, stwarza szanse na owo dobre życie.

W związku ze zbliżającymi się Świątami Bożego Narodzenia chciałabym życzyć wszystkim Państwu, aby dobre życie było też Waszym udziałem.

Wioletta Wilimska

Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie

ROPS
KRAKÓW

INSTYTUCJA
WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO

AKTUALNOŚCI

ZMIANY W ŚWIADCZENIACH RODZINNYCH I 500+

Informujemy, że w związku z zapisami ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin (Dz. U. z 2017 r., poz. 1428), z dniem 1 stycznia 2018 r. zadania realizowane dotychczas przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie w związku z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego w sprawach świadczeń rodzinnych, w rozumieniu przepisów unijnych (w tym również przez Zamiejscowe Stanowiska Pracy w Nowym Sączu i Tarnowie), przejmuje do realizacji Wojewoda Małopolski. Na gruncie polskiego ustawodawstwa dotyczy to:

1. świadczeń rodzinnych, w rozumieniu ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 1952 ze zm.),
2. świadczeń wychowawczych, w rozumieniu ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 1851), tj. 500+,
3. zasiłków dla opiekunów w rozumieniu ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2016 r., poz. 162 ze zm.) oraz
4. jednorazowego świadczenia, o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 17 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r., poz. 1860).

W związku z tym po 31 grudnia 2017r. wszelkie wystąpienia dotyczące ww. świadczeń w związku z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego, jak również wnioski, należy kierować do Wojewody Małopolskiego, na następujący adres:

MAŁOPOLSKI URZĄD WOJEWÓDZKI W KRAKOWIE

Wydział Polityki Społecznej
30- 133 Kraków, ul. Lea 112
adres mailowy:

koordynacja@malopolska.uw.gov.pl

telefon: +48 12 430 29 73

Jednocześnie informujemy, że postępowania wszczęte przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie przed 1 stycznia 2018 r., w tym

wszystkie czynności podjęte w ramach tych postępowań, będą od tej daty kontynuowane przez Wojewodę Małopolskiego.

Zadania będą realizowane przez Wojewodę Małopolskiego w dotychczasowej lokalizacji, tj.:

- w przypadku Stanowiska Pracy w Krakowie - w budynku w Krakowie, przy ul. Lea 112,
- w przypadku Stanowiska Pracy w Tarnowie - w budynku w Tarnowie, przy Al. Solidarności 5 - 9,
- w przypadku Zamiejscowego Stanowiska Pracy w Nowym Sączu - w budynku w Nowym Sączu przy ul. Jagiellońskiej 52.

Tomasz Gniadek

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

ROPS
KRAKÓW

INSTYTUCJA
WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO

NOWE ROZWIĄZANIA DLA SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

Po 11 latach funkcjonowania ustawy o spółdzielniach socjalnych nadszedł czas jej kolejnej nowelizacji. Rządowy projekt ustawy w dniu 24 listopada br. został prawie jednogłośnie przyjęty przez Sejm. Obecnie projekt trafił do Senatu, w którym dodano jeszcze jedną poprawkę.

Jakie zmiany wprowadza ustawa? Jakie grupy zostaną nimi objęte? I wreszcie, co sądzą o niej małopolscy spółdzielcy socjalni oraz inni przedstawiciele sektora? Postaramy się odpowiedzieć na te pytania w niniejszym opracowaniu.

Nowelizacja ustawy precyzuje cel działania spółdzielni socjalnej poprzez wskazanie, iż spółdzielnia socjalna działa na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej nie tylko członków spółdzielni, ale również na rzecz pracowników spółdzielni pochodzących z grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zmiana ta wydaje się szczególnie ważna w kwestii reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, niezależnie czy osoby te posiadają status członka, czy jedynie pracownika spółdzielni socjalnej. Spółdzielnia socjalna może więc prowadzić działalność społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz swoich członków, pracowników oraz ich środowiska lokalnego, a także działalność społecznie użyteczną w sferze zadań publicznych określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Pozycja pracowników spółdzielni socjalnej została podniesiona także poprzez ponowne zdefiniowanie przedmiotu działalności spółdzielni socjalnej. Zgodnie z nowelizacją ustawy, spółdzielnia prowadzi wspólnie

przedsiębiorstwo nie tylko w oparciu o osobistą pracę członków spółdzielni, ale również pracowników niebędących członkami spółdzielni socjalnej, co ma przyczynić się do uregulowania rzeczywistego wpływu pracowników spółdzielni socjalnej na jej działalność oraz współodpowiedzialność za sprawy przedsiębiorstwa, finanse, zarządzanie własną działalnością oraz wyznaczanie kierunków rozwoju.

Zmiany dotyczą także samego procesu zakładania spółdzielni socjalnej oraz jej funkcjonowania w początkowym etapie działalności. Przede wszystkim zmniejszono liczbę założycieli spółdzielni socjalnej z pięciu do trzech osób w sytuacji, gdy założycielami są osoby fizyczne. Jednocześnie spółdzielnia socjalna założona przez trzy osoby fizyczne zobowiązana będzie do przyjęcia w poczet członków oraz do zatrudnienia co najmniej dwóch osób spośród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w terminie 12 miesięcy od dnia wpisu spółdzielni socjalnej do Krajowego Rejestru Sądowego. Dzięki powyższym zmianom, powinna zostać wyeliminowana bariera, często spotykana w praktyce, dotycząca skompletowania składu założycielskiego, który często był wyłaniany spośród osób wywodzących się z grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ponadto okres 12 pierwszych miesięcy funkcjonowania podmiotu jest zazwyczaj bardzo trudny, tym samym

możliwość zatrudnienia mniejszej liczby osób daje większe szanse na sukces prowadzonej działalności.

W innym miejscu nowelizacja jednak wyraźnie wskazuje, że spółdzielnia socjalna liczy nie mniej niż pięciu członków w przypadku osób fizycznych (po 12 miesiącach działalności) i nie mniej niż dwóch członków w przypadku osób prawnych oraz nie więcej niż pięćdziesięciu członków.

Zmiana ustawy o spółdzielniach socjalnych i wprowadzenie do niej „pracowników spółdzielni” jako bezpośrednich odbiorców jej działań, jest bardzo ważna. Wszystkim spółdzielniom socjalnym osób prawnych, które zakładane są przez jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje pozarządowe, dotychczasowe zapisy, uwzględniające jedynie członków spółdzielni, utrudniały funkcjonowanie. Bowiem według ustawy, spółdzielnia osób prawnych powinna prowadzić działalność opierając się na osobistej pracy wójta gminy, reintegrować ochotniczą straż pożarną czy też prowadzić działalność społeczną na rzecz fundacji lub stowarzyszenia... Zmiany ustawy, jasno określające, że pracownicy spółdzielni także są grupą odbiorców jej działań, pozwalają spółdzielniom socjalnym osób prawnych realizować swoje cele zgodnie z przepisami prawa, a zapisy ustawy są jasne dla wszystkich podmiotów na niej opartych.

Anna Dziadkowiec
Prezes Spółdzielni Socjalnej PRIMA

Inne kwestie związane z zakładaniem spółdzielni dotyczą uregulowania możliwości zakładania spółdzielni socjalnej przez osoby niezaliczane do osób zagrożonych wykluczeniem

społecznym. Limit takich osób do założenia spółdzielni socjalnej wynosi nie więcej niż 50% ogólnej liczby założycieli. Natomiast w przypadku, gdy założycielami spółdzielni socjalnej będą osoby o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, limit osób spoza katalogu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym wynosić będzie maksimum 70%. Tożsame limity mają zastosowanie, kiedy spółdzielnia socjalna będzie świadczyła usługi, o charakterze deficytowym oraz niekomercyjnym. Chodzi tu o prowadzenie działalności w zakresie pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych, wspierania rodziny i pieczy zastępczej, prowadzenia niepublicznych przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego oraz w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 - w rozumieniu odpowiednich przepisów dotyczących rodzaju prowadzonej działalności. Można więc wyróżnić nowy profil spółdzielni socjalnej, który będzie miał na celu przede wszystkim zaspokajanie potrzeb ludności w zakresie dostępu do wymienionych usług, a dodatkowo także będzie pełnił funkcje w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej osób z grup narażonych na wykluczenie społeczne.

Spółdzielnia socjalna może zatrudniać pracowników niebędących członkami spółdzielni, z tym że łączna liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym nie może być niższa niż 50% w stosunku do ogółu członków spółdzielni i osób zatrudnionych w spółdzielni socjalnej, z zastrzeżeniem limitu 30% w przypadku, gdy spółdzielnię socjalną założyły osoby o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności oraz w przypadku gdy spółdzielnia świadczy szczegółowo określone usługi. Z drugiej strony, uelastycznione zostały także zasady nabywania członkostwa

w spółdzielni socjalnej przez osoby niezagrożone wykluczeniem społecznym (przekroczenie limitu 50% osób spoza katalogu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym może mieć miejsce jedynie w przypadku prowadzenia spółdzielni usługowej lub gdy spółdzielnia socjalna została założona przez osoby ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności).

Proponowany zapis dotyczący założenia spółdzielni socjalnej przez osoby niebędące osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym, o ile ich liczba nie przekroczy 70% ogólnej liczby założycieli, w sytuacji gdy działalność będzie prowadzona w zakresie pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych, wspierania rodziny i pieczy zastępczej, prowadzenia niepublicznych przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego oraz w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 może być pomocny w tworzeniu takich form, w szczególności na terenach wiejskich, gdzie poziom wiedzy na temat spółdzielczości jest niższy niż w dużych ośrodkach miejskich. Poza tym, opieka nad małymi dziećmi to szczególnie wymagający i wrażliwy społecznie obszar, w którym należy wykazać się kompetencjami, kwalifikacjami pedagogicznymi i dużym zaangażowaniem osób pracujących z dziećmi. Też społeczna i rodzicielska kontrola jest tu wyższa, rodzice mają duże wymagania i trzeba zapewnić dzieciom bezpieczne i sprzyjające rozwojowi warunki.

Elżbieta Banach
Prezes Spółdzielni Socjalnej
Okno Na Świat

Pozostając w temacie członkostwa w spółdzielni socjalnej - ustawodawca

w obecnej nowelizacji umożliwia uzyskanie członkostwa przed upływem 12 miesięcy w przypadku, gdy statut spółdzielni stanowić będzie o takiej możliwości. Tym samym to do decyzji członków spółdzielni należy, kiedy ich pracownik nabędzie to prawo.

W kwestii prowadzenia działalności przez spółdzielnie socjalne, zostały uelastycznione zasady podziału nadwyżki bilansowej. Przypomnijmy, do tej pory zgodnie z ustawą o spółdzielniach socjalnych nadwyżka bilansowa podlega podziałowi na podstawie uchwały walnego zgromadzenia i była przeznaczana na zwiększenie funduszu zasobowego (nie mniej niż 40%), reintegrację społeczną i zawodową - nie mniej niż 40% oraz fundusz inwestycyjny.

Po nowelizacji podział ten umożliwi większe dostosowanie do sytuacji konkretnej spółdzielni oraz przedstawia się w sposób następujący: zwiększenie funduszu zasobowego w wysokości nie mniejszej niż 20% oraz na szczególny cel działalności spółdzielni, jakim jest reintegracja społeczna i zawodowa członków i pracowników spółdzielni w wysokości min. 30%, bez obowiązku przeznaczania nadwyżki na fundusz inwestycyjny.

Część zmian w ustawie odnosi się przede wszystkim do spółdzielni socjalnych zakładanych przy udziale osób prawnych. Wśród nich znalazły się:

- doprecyzowanie, iż w przypadku rozwiązania stosunku pracy zawartego z osobą zatrudnioną w spółdzielni socjalnej osób prawnych, w terminie 3 miesięcy spółdzielnia ma obowiązek zatrudnić w miejsce pracownika, osobę spośród osób wymienionych w art. 4 ust. 1. Tym samym regulacja dotyczyć będzie

członków spółdzielni oraz pracowników niebędących członkami spółdzielni;

- umożliwienie podjęcia dodatkowego zatrudnienia przez członków i pracowników spółdzielni socjalnej osób prawnych bez konieczności rozwiązania stosunku pracy poprzez uchylene ust. 3 w art. 5a, który to stanowił o konieczności rozwiązania spółdzielczej umowy o pracę w przypadku, gdy członek lub pracownik spółdzielni założył, przystąpił do innej spółdzielni socjalnej, podjął działalność lub zatrudnienie u innego pracodawcy;

- wprowadzenie regulacji wskazującej, że w spółdzielniach socjalnych, w których założycielami są osoby prawne lub w przypadku gdy liczba członków spółdzielni socjalnej jest mniejsza niż liczba pracowników niebędących członkami, zarząd ma obowiązek corocznie przeprowadzić spotkanie konsultacyjne informujące o działalności i sytuacji ekonomicznej spółdzielni oraz przewidywanych w tym zakresie kierunkach zmian (wprowadzenie tej zmiany podyktowane jest umożliwieniem współuczestnictwa pracowników w prowadzeniu przedsiębiorstwa, co wpłynie na przygotowanie pracowników spółdzielni socjalnej do świadomego i odpowiedzialnego wstąpienia do grona członków spółdzielni.

- wprowadzenie możliwości zrefundowania składek na ubezpieczenia społeczne oraz części kosztów pracodawcy opłacanych również za pracowników spółdzielni socjalnej niebędących członkami spółdzielni, a będących osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym.

Istotną nowością, szczególnie z punktu widzenia wspólnego występowania w zamówieniach

publicznych oraz zapytaniach ofertowych, nieobjętych przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych jest umożliwienie spółdzielniom socjalnym, tworzenia konsorcjum w formie umowy.

Refundacja składek oraz części kosztów pracy pracowników którzy nie są członkami spółdzielni, byłaby mile przyjęta w środowisku spółdzielców, szczególnie dziś gdy widzimy niski stopień bezrobocia a na rynku pracy zostały osoby, które posiadają niskie bądź żadne kwalifikacje zawodowe oraz doświadczenie. Zatrudniając taką osobę w przedsiębiorstwie społecznym, musimy dzisiaj poświęcić jej znacznie więcej czasu aby przygotować merytorycznie do pracy na danym stanowisku, a są to oczywiście już koszty które pracodawca ponosi od samego początku. Z ekonomicznego punktu widzenia te kilka tygodni a nawet i w niektórych przypadkach miesięcy to czas w którym realnie patrząc nasz nowy pracownik po prostu nie zarabia na utrzymanie swojego stanowiska pracy. Oczywiście do każdego przypadku należy podejść indywidualnie ale w obecnym czasie gdy zaszły bardzo duże zmiany na rynku pracy, przed podmiotami ekonomii społecznej postawiono nowe zadanie i dobrze aby wraz z tym pojawiły stosowne instrumenty pomocowe.

Grzegorz Przybyło

Prezes Zarządu
Spółdzielni Socjalnej „Bella Vita”

Zgodnie z zapisami ustawowymi, obligatoryjnymi elementami umowy konsorcjum są w szczególności: cel zawarcia konsorcjum, czas trwania konsorcjum,

obowiązki członków konsorcjum, w tym określenie lidera lub liderów konsorcjum, zasady przyjmowania, wykluczania lub występowania członków konsorcjum, zasady podziału korzyści i udziału w obciążeniach poszczególnych członków w ramach konsorcjum. Potencjał finansowy członków konsorcjum stanowi sumę obrotów za ostatni zamknięty rok obrotowy zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047, z późn. zm.) lub za ostatni i zatwierdzony rok kalendarzowy. Do konsorcjum będzie mógł przystąpić inny podmiot, z tym że podmioty te nie mogą stanowić więcej niż 1/3 liczby członków konsorcjum. Inny niż spółdzielnia socjalna podmiot nie będzie mógł być także jedynym realizatorem działań w ramach konsorcjum.

6 grudnia br. powyższa zmiana została dodatkowo doprecyzowana przez izbę wyższą parlamentu. W uzasadnieniu czytamy, że Senat doszedł do przekonania, że istnieje potrzeba wprowadzenia w ustawie poprawki, która ma na celu umożliwienie przystąpienia do konsorcjum spółdzielczego wyznaczonej osobom prawnym, prowadzącym działalność w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w związku z czym również **Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakłady Aktywności Zawodowej oraz Centra i Kluby Integracji Społecznej będą mogły zostać stroną umowy dotyczącej konsorcjum spółdzielczego.**

Zmiany w ustawie stwarzają nowe możliwości dla niepełnosprawnych uczestników podmiotów reintegracyjnych - Warsztatów Terapii Zajęciowej. Chodzi o umożliwienie odbywania praktyk zawodowych

w spółdzielniach socjalnych przy jednoczesnym pokryciu pełnej wysokości kosztów uczestnictwa osoby niepełnosprawnej w tej formie aktywizacji. Jak zaznacza ustawodawca, praktyka zawodowa mogłaby odbywać się w wymiarze do 15 godzin tygodniowo przez okres do trzech miesięcy, **z możliwością przedłużenia tego terminu.** Powyższe rozwiązanie będzie miało korzystny wpływ na przygotowanie osoby niepełnosprawnej do aktywności zawodowej, jak również byłoby sposobem weryfikacji zdolności takiej osoby do podjęcia ewentualnego zatrudnienia u potencjalnego pracodawcy. Jednocześnie możliwość odbycia praktyk zawodowych, w podmiocie prowadzącym działalność gospodarczą, będzie miało to realny wpływ na pogłębienie wiedzy zdobytej podczas terapii przez doskonalenie umiejętności praktycznych na konkretnym stanowisku pracy, a także wykształcenie umiejętności pracy zarówno samodzielnej, jak i zespołowej oraz poczucia odpowiedzialności za jakość pracy. O zastosowaniu wobec osoby niepełnosprawnej takiego instrumentu wsparcia będzie decydować Rada programowa warsztatu przez wskazanie tej formy w indywidualnym programie rehabilitacji.

Innym udogodnieniem skierowanym do osób niepełnosprawnych jest uregulowanie kwestii możliwości przyznawania jednorazowego wsparcia ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Ww. wsparcie **dotychczas przekazywane na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej** w obecnym brzmieniu ustawy dotyczyłoby przyznawania przez starostę środków na podjęcie działalności w formie spółdzielni socjalnej. Zmiana dookreśla również, iż ww. wsparcie może zostać

udzielone **członkowi założycielowi spółdzielni oraz członkowi przystępującemu do spółdzielni socjalnej po jej założeniu.** Wysokość wsparcia określona w umowie zawartej ze starostą, nie może przekroczyć piętnastokrotności przeciętnego wynagrodzenia z jednoczesnym zaznaczeniem, iż w przypadku udzielenia wsparcia w wysokości do sześciokrotności przeciętnego wynagrodzenia, osoba, której to wsparcie zostało udzielone zobowiązuje się do prowadzenia działalności gospodarczej, rolniczej lub członkostwa w spółdzielni socjalnej nieprzerwanie przez okres 12 miesięcy, natomiast przy wsparciu w wysokości powyżej sześciokrotności do piętnastokrotności przeciętnego wynagrodzenia zobowiązuje się do prowadzenia ww. działalno-

ści lub członkostwa w spółdzielni przez okres 24 miesięcy.

Ciekawą propozycją wydaje się wprowadzenie nowej regulacji stanowiącej, iż **miesięczna wpłata na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych ulega obniżeniu** z tytułu zakupu produkcji lub usługi, z wyłączeniem handlu, odpowiednio wytworzonej lub świadczonej przez spółdzielnię socjalną, która osiąga wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Powyższa zmiana ma na celu wyłączenie spółdzielni socjalnej z konieczności spełniania warunku zatrudniania co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar

Propozycje wprowadzają wiele ułatwień zwłaszcza w odniesieniu do zatrudniania w SS osób niepełnosprawnych. Ułatwiają dostęp do instrumentów wsparcia na nowe miejsca pracy, poszerzając ich katalog oraz kategorie kandydatów do zatrudnienia - nie tylko jako Członków SS - o środki na tworzenie stanowisk pracy. Ułatwieniem też będzie fakultatywne wymaganie okresu trwałości zatrudnienia uzależnione od wysokości udzielanej dotacji, które z doświadczenia wiemy, że raczej nigdy nie osiągają wartości najwyższych czyli 15-krotności średniej krajowej pensji. Ustalenie nowych proporcji zatrudnienia osób spoza katalogu ustawowego w SS z osobami niepełnosprawnymi pozwoli na bardziej trenerski model organizowania pracy w SS, co skutkuje w mojej ocenie wyższą efektywnością i trwałością zatrudnienia - choć zagrożeniem mogą być oczekiwane wyższe koszty pracy.

Usprawnienia i ułatwienia dla aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych z placówek reintegracyjnych są kolejnym elementem, wobec którego mam bardzo duże nadzieje na zmianę modelu rehabilitacji zawodowej w WTZ na bardziej skuteczną.

Wreszcie zmiany, które odnoszą się do Pracowników nie będących Członkami SS, w mojej opinii to bardzo dobre propozycje zmian, w naszej SSR staramy się od dawna aby wszelkie działania reintegracji i wsparcia podejmować wobec wszystkich Członków Zespołu i ich Rodzin jednakowo - to daje bardzo dobre rezultaty poczucia wspólnoty w firmie, nie powoduje sztucznych podziałów - a teraz jeszcze takie działania mają szansę być zalegalizowane jako norma.

Mój stosunek do propozycji jest pozytywny, pozostaje ufać, że po wprowadzeniu będą dawać zmiany na lepsze, chociaż zmartwieniem napawa to, że w ślad za niektórymi propozycjami zmian pojawia się kolejna duża partia wymaganej nowej dokumentacji.

Teresa Misina

Prezes Spółdzielni Socjalnej Równość
z siedzibą w Krakowie

czasu pracy, aby mogła być podmiotem zwalnającym przedsiębiorców z częściowej wpłaty na PFRON. Przedmiotowa zmiana wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.

Projekt ustawy przewiduje także, że **osoby poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu do 30. roku życia i po ukończeniu 50 lat** będą mogły starać się o wsparcie z Funduszu Pracy na podjęcie działalności gospodarczej w formie spółdzielni socjalnej. Tym samym nastąpi rozszerzenie jednorazowego wsparcia, przyznanego obecnie jedynie bezrobotnym i absolwentom Centrów Integracji Społecznej i Klubów Integracji Społecznej, przez zmianę ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zmiana przewiduje również wzrost kwoty wsparcia z 4 i 3-krotności dla członków założycieli i członków przystępujących do spółdzielni socjalnej do 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia.

Innym udogodnieniem finansowym mającym na celu pomoc w uzyskaniu stabilności funkcjonowania spółdzielni socjalnej, a nawiązującym w swoim charakterze do wsparcia pomostowego udzielanego w ramach projektów Europejskiego Funduszu Społecznego jest możliwość ubiegania się o **wsparcie na finansowanie kosztów wynagrodzenia**. Wsparcie to ma charakter

fakultatywny. Przysługuje ono spółdzielniom socjalnym w okresie do 6 miesięcy od dnia zawarcia umowy, w wysokości nie wyższej jednak niż kwota minimalnego wynagrodzenia wypłacanego w miesięcznych ratach na każde utworzone miejsce pracy dla skierowanego bezrobotnego lub skierowanego poszukującego pracy niepozostającego w zatrudnieniu w wieku do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia. Ponadto projektowana zmiana przewiduje zastrzeżenie, że spółdzielnia socjalna otrzymująca wsparcie na finansowanie kosztów wynagrodzenia z Funduszu Pracy nie może ubiegać się o otrzymanie wsparcia na ten cel z innych źródeł (np. EFS).

Nowelizacja ustawy zakłada, że spółdzielnie socjalne powstałe przy udziale środków publicznych, są obowiązane poddać się pierwszej lustracji w terminie 6 miesięcy od dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego za pierwszy rok działalności. Uzasadnieniem skrócenia terminu pierwszej lustracji z 3 lat do 6 miesięcy po zakończeniu roku obrotowego jest fakt, iż nowopowstała spółdzielnia socjalna dysponując otrzymanymi środkami publicznymi, zobowiązana jest wydatkować je w sposób zgodny z biznesplanem, a co więcej, zobowiązuje się spełnić dodatkowe warunki związane z trwałością

utworzonego podmiotu i miejsc pracy. Zdarza się, że spółdzielnie po upływie terminu w jakim wykrycie nieprawidłowości może skutkować zwrotem otrzymanych środków, zawieszają swoją działalność, zmniejszają ilość członków lub nie wykonują swoich zobowiązań nałożonych na nie przez przepisy prawa powszechnie obowiązującego. Stąd proponowane skrócenie terminu pierwszej lustracji spółdzielni socjalnej.

Wejście w życie nowelizacji ustawy o spółdzielniach socjalnych pozwoli na stosowanie w obrocie prawnym **skrótów „Sp.s.”** zamiast pełnej nazwy. Zmiana ma na celu umożliwienie posługiwania się skrótem, analogicznie jak dla rozwiązań przyjętych dla spółek prawa handlowego.

Pozytywnie oceniam propozycję używania skrótów nazwy „Sp.s.” zamiast spółdzielni socjalnej.

Nasi pracownicy spółdzielni nie chcą cały czas być postrzegani jako wykluczeni, czy zagrożeni wykluczeniem, bo to dyskryminuje w oczach lokalnej społeczności.

Elżbieta Banach

Prezes Spółdzielni Socjalnej Okno Na Świat

Opisane w niniejszym opracowaniu zmiany, zgodnie z projektem powinny wejść w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia. Natomiast spółdzielnie socjalne będą miały 6 miesięcy na dostosowanie swoich statutów do wymogów określonych w nowych przepisach.

Opracowanie: Maria Brzeziak

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

WSZYSCY JESTEŚMY POTRZEBNI SOBIE NAWZAJEM

„Wszyscy jesteśmy tacy sami. Wszyscy jesteśmy równi. Wszyscy jesteśmy kochani. Wszyscy jesteśmy potrzebni sobie nawzajem” - powiedział podczas inauguracji II Małopolskiego Dnia Osób Niepełnosprawnych ks. dr Franciszek Ślusarczyk - Rektor Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach.

Małopolski Oddział PFRON już po raz drugi zorganizował cykl wydarzeń związany z corocznymi obchodami Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych. 4 grudnia wspólnie z Osobami Niepełnosprawnymi w Teatrze im. Juliusza Słowackiego w Krakowie świętowali Józefa Szczurek-Zelazko - Sekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia, Urszula Rusecka - Poseł na Sejm, Zastępca Przewodniczącego Komisji Polityki Społecznej i Rodziny, Jarosław Szlachetka - Poseł na Sejm oraz przedstawiciele duchowieństwa, samorządów, organizacji pozarządowych i partnerzy Oddziału.

Uroczystość została oficjalnie otwarta przez Martę Mordarską - dyrektorkę Oddziału Małopolskiego PFRON oraz gospodarza miejsca, Krzysztofa Głuchowskiego - dyrektora Teatru im. Juliusza Słowackiego. Spotkanie było okazją do uhonorowania osób i organizacji za ich szczególne osiągnięcia oraz działania na rzecz osób niepełnosprawnych w Małopolsce. Honorową odznaką

Uhonorowanie odznaką Primus in Agendo ks. Tadeusza Isakowicza-Zaleskiego - prezesa Fundacji im. Brata Alberta

Primus in Agendo, za swoje zasługi wyróżnieni zostali Teresa Chłosta - emerytowana dyrektorka Ośrodka Rehabilitacyjno-Wychowawczego Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną oraz ks. Tadeusz Isakowicz-Zaleski - prezes Fundacji im. Brata Alberta. Na wniosek Jarosława Szlachetki - Posła na Sejm, odznaczenia Primus in Agendo przyznała Elżbieta Rafalska - Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Specjalne wyróżnienia i statuetki za

Przekazanie pracy Stanisława Kmiecika Józefie Szczurek-Zelazko - Sekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia

aktywną działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami i wspieranie inicjatyw służących integracji, Oddział Małopolski przyznał m.in. Stanisławowi Kmiecikowi - niepełnosprawnemu artyście, Janowi Meli - prezesowi Fundacji „Poza horyzonty” oraz Bogdanowi Wasztylowi - p.o. Dyrektora Oddziału Terenowego TVP3 Kraków. Za swoje osiągnięcia sportowe w 2017 roku, wyróżnione i nagrodzone przez Alior Bank zostały również dwie drużyny: Klub Sportowy Osób Niesłyszących

Uhonorowanie odznaką Primus in Agendo Teresy Chłosty - emerytowanej dyrektorki Ośrodka Rehabilitacyjno - Wychowawczego Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną

- UKS Bagry oraz Krakowska Drużyna Blind Football`u - Tyniecka NWP Kraków.

Podczas uroczystości wystąpili Julia i Olaf - mali artyści z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących w Krakowie, Daniel Zawodnik - laureat III miejsca tegorocznej edycji festiwalu „Zaczarowana Piosenka”, Ryszard Szarzyński „Maski” - niesłyszący mim oraz zespół integracyjny Halny Wiatr z Zakopanego, który zadebiutował po 17 latach zawieszenia swojej działalności.

Patronat Honorowy:

Piotr Ćwik - Wojewoda Małopolski

Patronat Medialny:

TVP3 Kraków, Radio Kraków

Joanna Kołdras

PFRON Oddział Małopolski

SYSTEM WSPARCIA EKONOMII SPOŁECZNEJ

REINTEGRACJA SPOŁECZNO-ZAWODOWA W WTZ W ŚWIETLE PLANOWANYCH ZMIAN LEGISLACYJNYCH

*„Warsztaty terapii zajęciowej, wspomagając proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, pełnią rolę nie do przecenienia. Realizacja tego celu zmierza do usamodzielnienia uczestników warsztatów poprzez wyposażenie ich w umiejętności wykonywania czynności życia codziennego. Kierowany przeze mnie resort nieustannie pracuje nad polepszeniem warunków życia osób niepełnosprawnych, ich integracją społeczną oraz aktywizacją zawodową. W konsultacji ze środowiskiem osób niepełnosprawnych wprowadzamy nowe rozwiązania i udoskonalamy te, które już istnieją”*¹ - stwierdziła 1 grudnia 2017 r. minister rodziny, pracy i polityki społecznej Elżbieta Rafalska podczas spotkania w Warsztacie Terapii Zajęciowej Katolickiego Stowarzyszenia Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej.

20 grudnia 2017 r. mija rok od momentu uchwalenia rządowego Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”. Program zakłada „rzeczywistą i pełną pomoc w celu integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz wsparcie ich rodzin”.² Obejmuje m.in. pomoc dla kobiet w okresie ciąży, porodu i połogu, zwiększenie efektywności i dostępności do rehabilitacji dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę

zagrożającą życiu, powstałych w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu. W programie przewidziano ponadto wsparcie dla rodzin w opiece nad osobą niepełnosprawną.

W 2017 r., w ramach projektu „Konsultacje +” realizowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Caritas Polska w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, oś priorytetowa II. „Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji”, działanie 2.16. „Usprawnienie procesu stanowienia prawa” prowadzone były konsultacje społeczne dotyczące zmian w systemie wsparcia osób niepełnosprawnych. Od maja do października 2017 r. odbyło się 16 konferencji regionalnych oraz towarzyszący im cykl spotkań roboczych, a także 32 spotkania ze środowiskami osób

niepełnosprawnych. Uzupełnieniem były ilościowe badania reprezentatywne oraz konsultacje projektów aktów prawnych za pośrednictwem strony internetowej. Konsultacjom w ten sposób poddano w pierwszej kolejności projekt „Ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją programu Za życiem (projekt z dnia 27 marca 2017 r.), a następnie projekt Ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw” (z dnia 29 września 2017 r.).

Pierwsze regulacje wdrażające Program „Za życiem” weszły w życie 1 lipca 2017 r.³ 1 stycznia 2018 r. ma wejść w życie drugi pakiet zmian, dotyczący m.in. rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, stąd istotny dla podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym, a w szczególności dla warsztatów terapii zajęciowej.

Rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, a więc obszaru działalności warsztatów terapii zajęciowej, dotyczy punkt 3.3. Programu „Za życiem”: „Wsparcie osób niepełnosprawnych, które opuściły warsztat terapii zajęciowej, w celu podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy” w ramach Priorytetu III:

3 Por. Ustawa z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją programu „Za życiem”; <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170001292/O/D20171292.pdf> [dostęp: 04.12.2017]

Usługi wspierające i rehabilitacyjne, który zapowiada utworzenie klubów rehabilitacji działających przy warsztatach terapii zajęciowej. Celem ma być wsparcie byłych uczestników warsztatów terapii zajęciowej, którzy podjęli zatrudnienie, w utrzymaniu samodzielności i niezależności w życiu społecznym i zawodowym. Zakres usług świadczonych w klubach oraz ich wymiar godzinowy Program pozostał do ustalenia jednostce prowadzącej warsztaty w uzgodnieniu z powiatem. Dodatkowo przewidziano rozwój sieci środowiskowych domów samopomocy, w tym rozwój bazy całodobowej w jednostkach już funkcjonujących i rozszerzenie typów DPŚ w celu ułatwienia dostępu do tej formy wsparcia większej grupie osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym m.in. z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz z autyzmem.⁴ Projekt „Ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw” z dnia 29 września 2017 r. proponował szeroko zakrojone zmiany dla warsztatów terapii zajęciowej, dotyczące zarówno organizacji wewnętrznej, narzędzi integracji, jak i otoczenia instytucjonalnego WTZ. Przede wszystkim wprowadzał ważne z punktu widzenia funkcji WTZ instrumenty reintegracji zawodowej:

a) Wliczone do czasu trwania zajęć w WTZ nieodpłatne praktyki zawodowe u pracodawcy, w tym spółdzielni socjalnej (w wymiarze do 15 h/tydz. przez okres 3 m-cy z możliwością przedłużenia do 6 m-cy);

- b) Wliczony do czasu trwania zajęć w WTZ staż aktywizacyjny u pracodawcy, w tym spółdzielni socjalnej (w wymiarze do 30 h/tyg. przez okres 3 m-cy z możliwością przedłużenia do 6 m-cy);
- c) Wprowadzenie instytucji zajęć klubowych dla osób, które zakończyły uczestnictwo w WTZ w związku z podjęciem zatrudnienia;
- d) Wprowadzenie możliwości realizacji zatrudnienia wspieranego absolwentów WTZ przez podmiot organizujący WTZ;
- e) Możliwość powrotu do WTZ uczestnika, który opuścił warsztat celem podjęcia pracy zarobkowej (w ciągu 90 dni od momentu opuszczenia, maksymalnie trzykrotnie).

Jako swoiste dowartościowanie i wzmocnienie funkcji WTZ w zakresie reintegracji zawodowej rozumieć można wprowadzenie w nowelizacji zapisu, zgodnie z którym celem powołania WTZ jest pozyskanie lub przywracanie osobom niepełnosprawnym umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

4 Uchwała nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”, Monitor Polski, 2016, poz. 1250; <http://monitorpolski.gov.pl/mp/2016/1250> [dostęp: 04.12.2017].

W zakresie zmian dotyczących aspektów formalnych funkcjonowania WTZ wskazać tu należy na umożliwienie WTZ przetwarzania danych osobowych uczestników w zakresie realizacji funkcji reintegracji społeczno-zawodowej, wprowadzenie standardu wykształcenia kadry kierowniczej oraz standardów dostępności budynku i pomieszczeń dla osób niepełnosprawnych. Duże kontrowersje w środowisku WTZ wywołał zakaz zatrudnienia w WTZ osób pełniących funkcje zarządczych w jednostce prowadzącej warsztaty. Projekt ustawy zakładał ponadto powołanie Zespołu w miejsce Rady Programowej oraz nowy tryb kontroli WTZ przy udziale rady powiatu. W nowelizacji zmodyfikowano również tryb przyjęcia uczestników do WTZ, przyznając staroście prawo do wydawania decyzji administracyjnej o zakwalifikowaniu danej osoby do terapii zajęciowej. Zaproponowano ponadto wprowadzenie przed kwalifikacją do udziału w terapii w danej placówce WTZ trzymiesięcznego okresu próbnego dla uczestników WTZ, przy czym negatywne stanowisko zespołu

WTZ w założeniu mogłoby stanowić podstawę do wydania przez starostę decyzji uchylającej decyzję w sprawie zakwalifikowania do uczestnictwa w warsztacie.

Jeśli chodzi o zasady finansowania WTZ, pierwsza, konsultowana, wersja nowelizacji dopuszczała inne niż pochodzące ze środków samorządu powiatowego oraz PFRON źródła finansowania działalności warsztatów, bez pomniejszenia wysokości finansowania. Jednocześnie zakładano zmniejszenie dofinansowania o 10% stawki dziennej za każdy dzień nieobecności danego uczestnika poniżej wymaganej frekwencji w przypadku ustalenia w okresie kwartału frekwencji tego uczestnika niższej niż 50%. Ważną zmianą było umożliwienie finansowania pobytu uczestnika w WTZ na poziomie określonym algorytmem również po upływie ważności orzeczenia o niepełnosprawności (do 90 dni od upływu ważności orzeczenia o niepełnosprawności) oraz w okresie realizacji praktyk zawodowych lub stażu aktywizacyjnego, a także do 90 dni od momentu podjęcia przez uczestnika zatrudnienia.

Proponowane przez projekt nowelizacji zmiany w obszarze otoczenia instytucjonalnego WTZ dotyczyły przede wszystkim zwiększenia zaangażowania PCPR w działania kontrolne i koordynacyjne systemu wsparcia osób niepełnosprawnych oraz włączenia rady powiatu

do działań w zakresie kontroli funkcjonowania warsztatów. Novum w projekcie stanowiła instytucja międzysektorowej Rady Programowej Warsztatów, która miała być powoływana przez starostę w celu wspierania i koordynacji współpracy na rzecz rozwoju lokalnego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych. W tym kontekście wspomnieć należy również o ustanowionej w projekcie ustawy zależności decyzji o utworzeniu nowych podmiotów reintegracyjnych od potrzeb lokalnych, zdiagnozowanych w powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, i komplementarności systemu wsparcia.

Pomimo dość szeroko zakrojonych zmian prawnych podstaw funkcjonowania WTZ, w projekcie nowelizacji ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z września 2017 r. zastrzeżono, iż po wejściu w życie zaproponowanych zmian nie przewiduje się zwiększenia wydatków budżetu państwa w tym zakresie. Zaplanowane zostało wyłącznie utworzenie nowego programu PFRON w celu finansowania działalności klubów rehabilitacyjnych przy WTZ (w 2018 r. zaplanowano na to to 1,2 mln zł). Podtrzymano to stanowisko również w projekcie z dnia 23 listopada 2017 r. w wersji przekazanej na Stały Komitet Rady Ministrów.

W projekcie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw w wersji przekazanej na Stały Komitet Rady Ministrów projektodawca zrezygnował z dużej części zapisów obecnych w poprzedniej wersji projektowanego aktu prawnego. Zmiany dotyczące warsztatów terapii zajęciowej dotyczą przede wszystkim włączenia do katalogu podstawowych form aktywności wspomagających proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych uczestnictwa w zajęciach klubowych. Stanowią one rozwinięcie i doprecyzowanie punktu 3.3. Programu „Za życiem”, który zapowiadał powołanie klubów rehabilitacji przy WTZ. Potrzebę tego typu rozwiązania uzasadniono w sposób następujący: „Zadanie WTZ nie powinno być ograniczone tylko do samego procesu przygotowania osób niepełnosprawnych do wykonywania pracy. Uczestnicy WTZ po jego opuszczeniu potrzebują prowadzenia wobec nich działań mających na celu ich dalsze aktywne funkcjonowanie społeczne”.⁵ W tym celu osoby, które uczestniczyły w WTZ i opuściły go z myślą o podjęciu zatrudnienia oraz osoby znajdujące się na prowadzonej przez dany WTZ liście oczekujących na przyjęcie do warsztatu będą miały możliwość uczestniczenia w dodatkowej zorganizowanej formie rehabilitacji, której zakres i organizację określać będą poszczególne warsztaty. W myśl projektu ustawy zajęcia klubowe mają obejmować aktywne formy wspierania

5 Projekt ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (z dnia 23 listopada 2017 r.) - w wersji na Stały Komitet Rady Ministrów; <https://www.mpips.gov.pl/bip/projekty-aktow-prawnych/projekty-ustaw/osoby-niepelnosprawne/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-rehabilitacji-zawodowej-i-spoecznej-oraz-zatrudnianiu-osob-niepelnosprawnych-oraz-niektorych-innych-ustaw/#akapit2> [dostęp: 06.12.2017]

W toku konsultacji Programu „Za życiem” oraz Ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych bardzo aktywne było małopolskie środowisko warsztatów terapii zajęciowej.

Podczas organizowanej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie konferencji WTZ i ZAZ w Hebdowie w maju 2017 r. wypracowano szereg uwag systemowych dotyczących m.in. usprawnienia procesu przechodzenia osób niepełnosprawnych przez kolejne etapy edukacji i rehabilitacji społeczno-zawodowej, wyposażenia WTZ w efektywne narzędzia służące rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, czy też stworzenia prawnej możliwości ponownego przyjęcia do WTZ osoby niepełnosprawnej, która w wyniku działań rehabilitacyjnych warsztatu została zatrudniona na otwartym bądź chronionym rynku pracy, a której nie udało się utrzymać zatrudnienia.

6 lipca 2017 r. odbyło się spotkanie sieciujące WTZ w ramach Małopolskiego Ośrodka Koordynacji Ekonomii Społecznej, którego uczestnicy pracowali nad wspólnym stanowiskiem do przedstawiania podczas regionalnej konferencji konsultacyjnej projektu „Konsultacje +”. Problemy, wokół których ogniskowała się dyskusja dotyczyły orzecznictwa o niepełnosprawności, rotacji uczestników WTZ w ramach systemu wsparcia oraz zasobów kadrowych warsztatów. Zaproponowane rekomendacje postulowały m.in. wprowadzenie okresu przejściowego funkcjonowania uczestnika w WTZ, ustanowienie narzędzia umożliwiającego przekazanie uczestnika nie rokującego nadziei na zatrudnienie do innej formy wsparcia niż WTZ, włączenie PCPR i MOPS do procesu rotacji uczestników w ramach systemu wsparcia, zwiększenie poziomu finansowania WTZ, ŚDS i ośrodków wsparcia z jednoczesnym jego zróżnicowaniem, zwiększenie liczby ośrodków wsparcia i ŚDS wyspecjalizowanych w opiece nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub/i niepełnosprawnością sprzężoną, przyznanie dodatków specjalnych dla pracowników WTZ, ŚDS i ośrodków wsparcia na wzór dodatków dla nauczycieli w szkołach specjalnych.

Kolejne spotkanie sieciujące WTZ, z udziałem przedstawicieli powiatowych centrów pomocy rodzinie, w dniu 19 października 2017 r. zaowocowało wypracowaniem wspólnego stanowiska w sprawie zmian proponowanych w projekcie nowelizacji ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych z 29 września 2017 r. Podobnie jak wcześniejsze rekomendacje, przekazane ono zostało do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej za pośrednictwem Grupy roboczej Małopolskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej ds. podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym.

Przedstawiciele małopolskich WTZ uczestniczyli zarówno w regionalnej konferencji konsultacyjnej Programu „Za życiem” w Krakowie 11 lipca 2017. r., jak i w ogólnopolskiej konferencji podsumowującej projekt „Konsultacje+” 17 października w Warszawie. Dodatkowo, 18 października przedstawiciele Forum WTZ Małopolska byli obecni na spotkaniu Ogólnopolskiego Forum WTZ z Zespołem ds. Opracowania Rozwiązań w zakresie Poprawy Sytuacji Osób Niepełnosprawnych i Członków Ich Rodzin, w tym samym dniu na zaproszenie Marty Mordarskiej, Dyrektora Małopolskiego Oddziału PFRON, wzięli też udział w spotkaniu konsultacyjnym poświęconym zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w siedzibie Oddziału w Krakowie, a 23 października uczestniczyli w podobnym spotkaniu z Pełnomocnikiem Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych Krzysztofem Michałkiewiczem w Warszawie.

osób niepełnosprawnych w podjęciu lub utrzymaniu zatrudnienia prowadzone nie mniej niż 5 godzin miesięcznie. Osoby niepełnosprawne będą mogły korzystać z tego typu wsparcia bez względu na utratę lub zmianę zatrudnienia. WTZ, który będzie chciał wdrożyć zajęcia klubowe w swym podmiocie, będzie mógł ubiegać się o ich dofinansowanie w ramach dedykowanego programu PFRON - w tym zakresie nowa wersja nowelizacji jest tożsama z poprzednią.

Z wcześniejszej wersji projektu nowelizacji pozostawiono zapis uzależniający możliwość tworzenia nowych placówek

WTZ od potrzeb lokalnego systemu wsparcia, komplementarności tego systemu oraz liczby osób, których zgłoszenie do uczestnictwa w WTZ zostało zatwierdzone. W tym kontekście wspomnieć należy o nowym ustawowym umocowaniu obowiązku WTZ dotyczącym prowadzenia list osób oczekujących na przyjęcie do WTZ.

W zmodyfikowanej formie w nowej wersji projektu ustawy pozostawiono regulacje dotyczące międzysektorowego ciała opiniodawczego i doradczego przy WTZ - tym razem w postaci Rady Społecznej w WTZ, w skład której wchodzić mogą przedstawiciele

samorządu powiatowego, pracodawców, organizacji pozarządowych, rodziców i opiekunów uczestników warsztatów, jak i samych uczestników WTZ. Zdaniem Rady będzie wspieranie WTZ w realizacji celu jego działalności.

Zmieniono też zapis dotyczący zasady „incompatibilitas”, umożliwiając osobom pełniącym funkcje zarządcze w jednostce prowadzącej WTZ pracę w warsztacie, ale wyłącznie na stanowisku kierownika podmiotu. Usunięto zapis o możliwości korzystania przez WTZ z innych źródeł finansowania niż samorząd powiatowy i PFRON w zamian proponując zapis, aby procentowy

udział w kosztach działalności WTZ przez powiat mógł być pomniejszony tylko pod warunkiem znalezienia innych źródeł finansowania.

W porównaniu z poprzednią wersją projektu doprecyzowano możliwość powrotu do WTZ byłych uczestników, którzy opuścili warsztat w celu podjęcia zatrudnienia - w przypadku utraty tego zatrudnienia i ponownego zgłoszenia się do WTZ w terminie 90 dni od dnia opuszczenia warsztatu byłby uczestnik WTZ wpisywany ma być na listę oczekujących z prawem pierwszeństwa powrotu do warsztatu.

W 2016 r. Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej deklarowało działania na rzecz zmiany systemu wsparcia osób niepełnosprawnych w Polsce w tym nowelizację „Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych”, bądź nawet stworzenie nowego aktu prawnego w tym zakresie od podstaw - „To moment podsumowań, ale przede wszystkim wyznaczenia nowych kierunków działań w tym obszarze” - stwierdziła 21 czerwca 2016 r. Elżbieta Rafalska, minister rodziny, pracy i polityki społecznej, podczas konferencji w Warszawie z okazji 25-lecia wejścia w życie ustawy o zatrudnieniu i rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Krzysztof Michałkiewicz, Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, dodawał wówczas: - „Musimy zastanowić się nad dostosowaniem ustawy do nowych okoliczności. Zależy nam, aby odbyło się to z udziałem środowiska, dlatego uruchamiamy szerokie konsultacje społeczne”⁶. Tymczasem z perspektywy warsztatów terapii zajęciowej „Ustawa o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz

zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw” w obecnej formie, tj. w wersji przekazanej na Stały Komitet Rady Ministrów, nie ma charakteru zmiany systemowej; pełni ona rolę aktu wykonawczego wobec Programu „Za życiem”, realizując programową zapowiedź wdrożenia nowego instrumentu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w większym stopniu społecznej niż zawodowej. W nowej propozycji legislacyjnej zabrakło obecnych w pierwotnej wersji nowelizacji takich rozwiązań jak np. staże i praktyki zawodowe, czy możliwość realizacji zatrudnienia wspieranego z udziałem absolwentów WTZ przez podmiot organizujący warsztat, niewątpliwie sprzyjających wchodzeniu osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia WTZ na rynek pracy. Przedstawiciele Forum WTZ Małopolska liczą, że ustawa ta to jeszcze nie ostatnie słowo dotyczące reformy systemu wsparcia osób niepełnosprawnych.

Nadzieję w tym względzie pozwalają mieć zapisy projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach socjalnych oraz niektórych innych ustaw, na podstawie których uczestnik warsztatu może brać udział w nieodpłatnych praktykach zawodowych u pracodawcy w tym w spółdzielni socjalnej, w wymiarze do 15 godzin tygodniowo, przez okres do 3 miesięcy, z możliwością przedłużenia do 6 miesięcy na podstawie indywidualnego programu rehabilitacji. W przypadku odbywania praktyki zawodowej przez uczestnika warsztatu koszty uczestnictwa osoby niepełnosprawnej

w warsztacie finansowane w ramach PFRON mają zostać utrzymane w pełnej wysokości. W tym akcie prawnym doprecyzowano ponadto, że w praktykach zawodowych, może brać udział jednocześnie nie więcej niż 50% uczestników jednego warsztatu, aby nie zaburzyć stabilności jego funkcjonowania⁷. W uzasadnieniu do projektu nowelizacji czytamy: „Powyższe rozwiązanie będzie miało korzystny wpływ na przygotowanie osoby niepełnosprawnej do aktywności zawodowej, jak również byłoby sposobem weryfikacji zdolności takiej osoby do podjęcia ewentualnego zatrudnienia u potencjalnego pracodawcy. Jednocześnie możliwość odbycia praktyk zawodowych, w podmiocie prowadzącym działalność gospodarczą, będzie miało realny wpływ na pogłębienie wiedzy zdobytej podczas terapii przez doskonalenie umiejętności praktycznych na konkretnym stanowisku pracy, a także wykształcenie umiejętności pracy zarówno samodzielnej, jak i zespołowej oraz poczucie odpowiedzialności za jakość pracy.”⁸

Powyższa ustawa, po uchwaleniu przez Sejm w dniu 24 listopada 2017 r., została przyjęta przez Senat 6 grudnia 2017 r.⁹

Anna Rychły-Mierzwa

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

⁸ Uzasadnienie do Ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach socjalnych oraz niektórych innych ustaw z dnia 31 maja 2017 r.; <https://www.mpips.gov.pl/download/gfx/mpips/pl/defaultopisy/10283/2/1/uzasadnienie%20do%20projektu%20spn.s%2031.05.2017.pdf> [dostęp: 07.12.2017]

⁹ Z poprawką, która ma na celu umożliwienie przystąpienia do konsorcjum spółdzielczego wyznaniowym osobom prawnym, prowadzącym działalność w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ustawa z dnia 24 listopada 2017 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach socjalnych oraz niektórych innych ustaw - Tekst ustawy przekazany do Senatu, [http://orka.sejm.gov.pl/opinie8.nsf/nazwa/1779_u/\\$file/1779_u.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/opinie8.nsf/nazwa/1779_u/$file/1779_u.pdf) [dostęp: 06.12.2017]

MAŁOPOLSKI LIDER PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ 2017

SYLWETKI FINALISTÓW 7. EDYCJI KONKURSU „MAŁOPOLSKI LIDER PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ”:

BESKIDZKA SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA

Założona została przez osoby bezrobotne, które w lokalu pod szyldem „Marchewkowe Pole” w Krzeszowie oferują tradycyjne dania w dietetycznym wydaniu, codziennie realizowane w formie innego menu. Oferta podmiotu obejmuje też catering oraz organizację imprez okolicznościowych. Atutem firmy jest silny, siedmioosobowy zespół, pozytywna energia i wzajemne wsparcie.

W każdym środowisku lokalnym znajdują się osoby wyjątkowe, które dzięki osobistemu zaangażowaniu i pasji potrafią realizować założone cele. Swoją wiedzą, pracą i wartościami, którymi się kierują, są drogowskazem dla innych, współtworząc wyjątkowe firmy.

Aktywizacja, Okno na Świat, Opoka, Przyszań, Republika Marzeń, Równość, Szansa - to tylko wybrane nazwy niektórych lokalnych, małopolskich firm społecznych, które wzięły udział w tegorocznej edycji konkursu lub są finalistami konkursu z lat ubiegłych. W nazwach tych zawarte są wartości jakim firmy te służą i które urzeczywistniają w toku swojej działalności.

Tegoroczne grono finalistów konkursu tworzyło 10 podmiotów - 7 spółdzielni socjalnych oraz 3 organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą.

Łączne przychody tych firm przekraczają 5 mln zł a zatrudnienie obejmuje prawie 100 osób, w tym liczne grono osób doświadczających różnego rodzaju trudności w funkcjonowaniu społecznym lub zawodowym.

Finaliści prowadzą działalność w różnicowanych branżach, oprócz usług gastronomicznych są to także usługi porządkowe, opiekuńcze, podwykonawstwo dla dużych podmiotów w branży kosmetycznej, dziedzictwo kulturowe, czy rehabilitacja zawodowa.

⁶ Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych. Aktualności; <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/art,678,system-rehabilitacji-w-polsce-nowe-otwarcie> [dostęp: 26.06.2017]

FUNDACJA ROZWOJU EDUKACJI, PRACY, INTEGRACJI

Jej misją jest aktywizacja i wsparcie rozwoju obywateli, organizacji i społeczności lokalnych. Fundacja prowadzi terapię i rehabilitację w Warsztacie Terapii Zajęciowej dla 45 osób z niepełnosprawnością intelektualną. Warsztat oferuje terapię i rehabilitację społeczną, zawodową i ruchową, w celu wyposażenia swoich podopiecznych w niezbędne umiejętności i kompetencje. Ogromny potencjał podopiecznych Fundacji jest prezentowany na licznych imprezach, konkursach i festiwalach także integracyjnych i sportowych.

FUNDACJA ZAMEK KRÓLEWSKI W NIEPOŁOMICACH

Od prawie 20 lat dba o zachowanie dziedzictwa kultury, promuje działalność artystyczną oraz tworzy warunki do rozwoju oferty muzealnej w przestrzeni niepołomickiego zamku. Działalność komercyjna Fundacji obejmująca m.in. organizację i obsługę ruchu turystycznego, marketing, działalność szkoleniową w całości służy sfinansowaniu jej misji. Współpraca z OHP pozwala kształtować kompetencje zawodowe wśród miejscowej młodzieży.

OKNO NA ŚWIAT SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA ZE SŁOPNIC

Założona przez Fundację KTO Kultura - Troska - Otwartość oraz Gminę Słopnice, koncentruje się na aktywizacji zawodowej kobiet zamieszkujących w środowisku lokalnym oraz świadczeniu usług deficytowych, w szczególności opieki nad dziećmi do lat 3, poprzez prowadzenie dla kilkunastu dzieci punktu opieki dziennej „Kraina Radości”. Firma oferuje także usługi dowozu dzieci szkolnych do placówek oświatowych, świadczy opiekę nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, tworzy też warunki do rozwoju usług wczesnego wspomagania rozwoju wobec dzieci zagrożonych niepełnosprawnością.

SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA APACZE

Ma na celu tworzyć atrakcyjne miejsca pracy dla niepełnosprawnych osób z Zespołem Downa. Spółdzielnia znalazła niszę rynkową, którą wypełnia oferując usługi szeroko rozumianego konfekcjonowania kosmetyków czy rozlewania suplementów diety. Na szczególną uwagę zasługują innowacyjne metody integrowania osób niepełnosprawnych z lokalną społecznością polegające na angażowaniu osób z Zespołem Downa do profesjonalnej obsługi różnych wydarzeń kulturalnych. Takie działania powodują, że osoby niepełnosprawne czują się potrzebne, osoby pełnosprawne natomiast otwierają się na ich potrzeby.

SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA CZYSTOŚĆ

Założona została przez Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Gminy Sękowa oraz miejscowy samorząd jako odpowiedź na problemy występujące w społeczności lokalnej - bezrobocie, niepełnosprawność, uzależnienia. Spółdzielnia swoją działalność koncentruje na utrzymaniu porządku, pielęgnacji gminnej zieleni czy wykonywaniu zadań remontowo - budowlanych. Kadra firmy ma możliwość podnoszenia swoich kompetencji poprzez udział w zróżnicowanych formach kształcenia ustawicznego.

SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA KOBIERZYN

Założona z myślą o osobach chorujących psychicznie przez Fundację Pomocy Chorującym Psychiczenie im. Tomasza Deca oraz Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Psychiatrii i Opieki Środowiskowej. To oni właśnie znajdują w spółdzielni stabilne miejsca pracy zajmując się utrzymaniem czystości, pielęgnacją zieleni, w tym zakładaniem rabat i ogrodów. Spółdzielnia w swojej działalności dba także o ochronę środowiska - ograniczając stosowanie środków chemicznych, stosując biodegradowalne materiały, racjonalizując zużycie energii, a przy tym kształtując świadomość ekologiczną pracowników.

SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA RÓWNOŚĆ

Koncentruje się na tworzeniu stabilnych miejsc pracy dla osób bezrobotnych, w tym osób z niepełnosprawnościami i chorujących psychicznie z wykorzystaniem modelu trenera zatrudnienia wspieranego. Oferta spółdzielni obejmuje usługi gastronomiczne oraz działalność szkoleniową. Gastronomia realizowana jest w formie lokali działających na terenie Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie jak również w formie cateringu. Działalność edukacyjna ma bardzo praktyczny wymiar i skierowana jest zarówno do studentów kierunków społecznych jak również do szerokiego grona pracowników systemu pomocy społecznej uczestniczących w wizytach studyjnych upowszechniających dobre praktyki ekonomii społecznej.

SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA PODKÓWKA

Założona przez Gminę Sułkowice oraz Ochotniczą Straż Pożarną, której oferta obejmuje działalność restauracyjną i cateringową, obsługę licznych imprez okolicznościowych, a także dożywianie osób najuboższych. Uzupełnieniem oferty spółdzielni jest produkcja przetworów, w których dystrybucję zaangażowane są miejscowe sklepy, co zacieśnia więzi społeczne i ekonomiczne na lokalnym rynku

STOWARZYSZENIE CENTRUM PROFILAKTYKI I EDUKACJI SPOŁECZNEJ PARASOL

Stworzyło warunki do powstania Sezony Bistro Cafe - miejsca prowadzonego przez młodych ludzi i dla młodych ludzi, którzy mogą podnieść swoje kompetencje wykonując pracę i uczestnicząc w projektach rozwojowych.

VIII EDYCJA TYGODNIA EKONOMII SPOŁECZNEJ NA MAŁOPOLSKICH UCZELNIACH

Tydzień Ekonomii Społecznej (TES) na małopolskich uczelniach to przedsięwzięcie cieszące się coraz większą popularnością zarówno wśród studentów, jak i pracowników akademickich. W tym roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie we współpracy z małopolskimi ośrodkami akademickimi oraz organizacjami pozarządowymi zorganizował ósmą edycję TES!

W dniach 13 - 17 listopada 2017 studenci różnych kierunków mieli okazję nieco lepiej zrozumieć, czym jest ekonomia społeczna. Celem Tygodnia Ekonomii Społecznej jest bowiem popularyzacja wiedzy o ekonomii społecznej w środowisku studenckim poprzez warsztaty, seminaria, panele eksperckie, wizyty studyjne w podmiotach ekonomii społecznej (PES) połączone z dyskusją z liderami i pracownikami PES, debaty oksfordzkie oraz inne formy, które w sposób praktyczny, przystępny i ciekawy przybliżają przedsiębiorczość społeczną małopolskim studentom. Podczas tegorocznego TES odbyły się 23 wydarzenia, w których wzięło udział blisko 800 studentów, którzy być może zwiążą swe przyszłe losy z gospodarką społeczną.

W niniejszym artykule przedstawiamy Państwu relację z dwóch bardzo interesujących paneli: nt. aktywizacji zawodowej i społecznej osób opuszczających zakłady karne „Nie oceniaj- Wspieraj!” oraz reintegracji zawodowej osób niepełnosprawnych pn. „Gotowi - nie gotowi. Chętni - nie chętni. Świadomi - nie świadomi”.

Uczestnikami panelu ekspertów nt. aktywizacji zawodowej i społecznej osób opuszczających zakłady karne „Nie oceniaj - Wspieraj!” byli praktycy

z wieloletnim doświadczeniem, którzy na co dzień aktywnie wspierają osoby opuszczające jednostki penitencjarne. Pani Ewelina Startek (pedagog, sekretarz Małopolskiego Stowarzyszenia Probacja, koordynator programów resocjalizacyjnych dla osadzonych rodziców prowadzonych na terenach jednostek penitencjarnych) omówiła formy wsparcia dla osadzonych i ich rodzin w środowisku w oparciu o realizowane w ramach Stowarzyszenia projekty m.in. „Poczytaj mi” oraz „Dobrowolność”.

Pan Krzysztof Jasiński (Zastępca Kuratora Okręgowego Sądu Okręgowego w Nowym Sączu, współtwórca strony internetowej dot. pomocy postpenitencjarnej dla osób opuszczających jednostki penitencjarne codalej.info.) w swoim wystąpieniu dotyczącym wspierania osadzonych na wolności podkreślił rolę ekonomii społecznej w procesie reintegracji. Zwrócił uwagę na problem stygmatyzacji byłych osadzonych w środowisku oraz nierzadko bark alternatywy dla życia przestępczego. Zaznaczył, że tylko od sprawnego i kompleksowego systemu wsparcia osoby opuszczającej zakład karny, opartego o pracę, mieszkanie i zapewnienie innych form aktywności, zależy czy zmniejszy się zagrożenie recydywą. Pan Krzysztof zaznaczył, że w „walce” o osobę opuszczającą zakład karny liczą się godziny; czasem dzień - dwa pozostawienia samemu sobie może spowodować powrót do środowiska przestępczego, a w konsekwencji fiasko resocjalizacji.

Kolejną prelegentką, pani Elżbieta Wawrzonek (pedagog, socjoterapeutka) zwróciła uwagę na istotę socjoterapii w procesie wspierania

i usamodzielniania osób z kryminalną przeszłością w środowisku. Pani Elżbieta podkreśliła też, że w sytuacji uwięzienia karę odbywa w pewnym sensie cała rodzina, stąd też tak ważne jest objęcie wsparciem rodziny jako całości. Pani Elżbieta uświadomiła słuchaczom, jak wielką traumą dla dziecka jest kara więzienia jednego z rodziców i jak ważne jest wsparcie środowiska - szkoły, rodziny, przyjaciół, którzy często w takiej sytuacji stygmatyzują i wycofują się zamiast pomóc dziecku. W takiej sytuacji kluczowe jest wsparcie psychologa, pedagoga, który musi pomóc młodemu człowiekowi przejść przez traumę porównywalną, jak wynika z badań, do żałoby po rodzicu.

Ostatnie wystąpienie - pani Katarzyny Koneweckiej- Hołój, (prezes Stowarzyszenia „Piękne Anioły”), wycisnęło łzy z oczu niejednego uczestnika. Pani Katarzyna opowiedziała o historii powstania stowarzyszenia oraz o projektach wspierania osób najbardziej potrzebujących, m.in. dzieci żyjących w nieludzkich warunkach, bez łazienek, ogrzewania i własnych łóżek, którym stowarzyszenie remontuje domy z udziałem osadzonych. Więźniowie dzięki możliwości zatrudnienia poza zakładem karnym mają szansę podniesienia kwalifikacji zawodowych, nabycia doświadczenia w pracy, ale przede wszystkim nauczenia się pomagania i wspierania potrzebujących.

Moderatorem panelu była Pani Katarzyna Gucwa - Porębska, (autorka książki pn. „Formy wsparcia dla osób skazanych, przedterminowo opuszczających zakłady karne.”) która wielokrotnie zwracała uwagę na bariery utrudniające realizowanie wsparcia dla osób

W ofercie podmiotu znalazły się usługi gastronomiczne bazujące na zdrowych, sezonowych produktach a sam lokal tworzy przyjazną przestrzeń do spotkań, w tym z udziałem rodzin i dzieci. Firma integruje mieszkańców dzielnicy Podgórze poprzez liczne wydarzenia i projekty społeczne.

29 listopada 2017 r. w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha” w Krakowie podczas uroczystej gali poznaliśmy zwycięzców tegorocznej edycji Konkursu „Małopolski Lider Przedsiębiorczości Społecznej”, organizowanego już po raz siódmy przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.

NAGRODĘ GŁÓWNA, za udowodnienie, że firma społeczna może w równej mierze osiągać sukces ekonomiczny co społeczny, cechować się dużą skalą prowadzonej działalności, być stabilnym podmiotem rynkowym skutecznie konkurującym z podmiotami komercyjnymi przy zachowaniu zdolności do

wypełniania ważnej społecznej misji, otrzymała **Spółdzielnia Socjalna „Równość” z siedzibą w Krakowie.**

WYRÓŻNIENIE W KATEGORII GŁÓWNEJ Konkursu Małopolski Lider Przedsiębiorczości Społecznej 2017 otrzymała **Spółdzielnia Socjalna „Okno na Świat”** za stworzenie w lokalnej społeczności oferty odpowiadającej potrzebom mieszkańców i w pełni wpisującej się w strategiczne cele polityki na rzecz rozwoju rodzin.

W kategorii **JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WSPIERAJĄCA ROZWÓJ EKONOMII SPOŁECZNEJ W MAŁOPOLSCE** za konsekwencję w tworzeniu warunków do powstawania i rozwoju na terenie gminy inicjatyw obywatelskich, animację lokalną i zaangażowanie w rozwój ekonomii społecznej poprzez praktyczne działanie wyróżniona została **Gmina Sułkowice.**

Tytuł **NAJLEPSZEGO PRZEDSIĘBIORCY WSPIERAJĄCEGO ROZWÓJ EKONOMII SPOŁECZNEJ W MAŁOPOLSCE** otrzymała natomiast spółka **Małopolskie Parki Przemysłowe Sp. z o.o.**, nagrodzona za stworzenie stabilnych i długookresowych warunków owocnej współpracy z podmiotem ekonomii społecznej.

NAGRODA PUBLICZNOŚCI trafiła do **Spółdzielni Socjalnej „Kobierzyn” z Krakowa.**

Fundatorami nagród w Konkursie były: Małopolskie Dworce Autobusowe S.A. oraz Związek Lustracyjny Spółdzielni Pracy.

Rafał Barański

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

z kryminalną przeszłością w środowisku, takie jak stygmatyzacja, marginalizacja, wykluczenie społeczne. Panel był wydarzeniem innowacyjnym i przed wszystkim niezwykle przydatnym dla studentów zarówno z punktu widzenia ekonomii społecznej jak i pracy socjalnej.

„Drugi panel pn. „Gotowi - nie gotowi. Chętni - nie chętni. Świadomi - nie świadomi” poświęcony został reintegracji zawodowej osób niepełnosprawnych. Zaproszonymi do dyskusji panelistami byli:

- Pan Rafał Mucha - aktywna na rynku pracy osoba z niepełnosprawnością,
- Pani Cecylia Koziół - opiekun osoby z niepełnosprawnością intelektualną,
- Pan Marek Mielak - kierownik Warsztatu Terapii Zajęciowej przy SOSW w Tarnowie,
- Pan Sławomir Kania - kierownik Zakładu Aktywności Zawodowej w Woli Rzędzińskiej,
- Pani Agnieszka Lewonowska-Banach - pracodawca zatrudniająca osoby niepełnosprawne, dyrektor „U Pana Cogito” Pensjonat i Restauracja w Krakowie.
- Moderatorem Panelu był Pan Tomasz Wardzała - pracownik naukowy Instytutu Pracy Socjalnej na Uniwersytecie Pedagogicznym, kierownik Warsztatów Terapii Zajęciowej im. Jana Pawła II w Tarnowie.

Podczas dyskusji paneliści starali się odpowiedzieć na pytania czy sami są gotowi, czy są chętni, czy są świadomi swej misji i roli w procesie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Starali się też dojść do przyczyn świadomości wagi zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz ewentualnego braku gotowości, chęci i świadomości istotności zatrudniania osób niepełnosprawnych. Paneliści szukali barier w procesie aktywizacji osób niepełnosprawnych

po każdej ze stron uczestników tego procesu.

Pierwszym etapem konferencji było przedstawienie krótkich historii, początków pracy z osobami niepełnosprawnymi zaproszonych ekspertów.

Pan Marek Mielak to kierownik warsztatu terapii zajęciowej. Z zawodu jest fizjoterapeutą. Prelegent mówił o bogatym doświadczeniu w pracy z osobami niepełnosprawnymi. Podkreślał, iż warsztaty terapii zajęciowej, to placówka, która stwarza osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej, zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Warto również dodać, iż rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Z kolei poprzez reintegrację społeczną rozumie się wszelkie działania, również te o charakterze samopomocowym, mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby niepełnosprawnej umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.

Pan Rafał Mucha to mężczyzna, który w wyniku operacji guza mózgu stracił wzrok, opowiadał jak wyglądało jego życie po zaistniałej sytuacji, z jakimi trudnościami musiał się zetknąć przez swoją niepełnosprawność. W związku ze swoimi doświadczeniami, wskazywał na potrzebę utworzenia większej ilości zakładów aktywności zawodowej, których celem jest tworzenie zatrudnienia dla osób niepełnosprawnych

zaliczonych do umiarkowanego i znacznego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną. Prezentowane dane dotyczące zatrudnienia w ZAZ-ie w czerwcu 2017r. prezentują się następująco: w 106 zakładach aktywności zawodowej ilość osób zatrudnionych wyniosła 4458, w tym ze schorzeniami specjalnymi 1691 osób.

Pani Cecylia to mama niepełnosprawnego syna, który dzisiaj ma już 40 lat. Walka jaką podjęła o każdy dzień syna była niesamowita, wymagała wiele trudu i poświęcenia. Lekarze uprzedzali ją, że może on wymagać ciągłej opieki. Jak sama siebie określiła, cechuje ją upartość i konsekwencja, dlatego postanowiła walczyć. Obecnie, syn Pani Cecylii porusza się samodzielnie, mimo niepełnosprawności cechuje się dużą pracowitością. Jako jego ulubioną czynność wymieniła robienie prania. Walka, silna wola, ciągłe rehabilitacje, edukacja, opieka medyczna, o jaką starała się Pani Cecylia przyniosły pozytywne skutki w funkcjonowaniu syna.

Pan Sławomir Kania rozpoczął swoją wypowiedź od historii swojego życia zawodowego. Zaczynał pracę jako budowlaniec i małymi krokami podczas swojej kariery dotarł do zakładu, w którym pracują osoby niepełnosprawne. Następnie został kierownikiem zakładu pracy chronionej. To przedsiębiorstwo przystosowane do zatrudnienia osób z norakiewyższym stopniem niepełnosprawności. Głównym celem jej działania jest nie tylko wypracowanie zysku, jak w każdej firmie, ale także aktywizacja zawodowa osób, które nie poradziłyby sobie na otwartym rynku pracy. O swojej pracy wypowiadał się z zaangażowaniem, wskazywał jednak na trudności napotkane w swojej działalności. Wśród nich pojawiły się m.in.: trudności w dopasowaniu warunków pracy do wszystkich

pracowników, którzy ze względu na różne rodzaje niepełnosprawności mają inne potrzeby, a także konflikty występujące między pracownikami.

Pani Agnieszka Lewonowska-Banach z zawodu jest pielęgniarką, a swoją pracę zaczynała w zakładzie psychiatrycznym. Wyjechała na studia do Krakowa, następnie podjęła pracę również w klinice dla osób z zaburzeniami psychiatrycznymi. Dzisiaj jest pracodawcą zatrudniająca osoby niepełnosprawne w pensjonacie i restauracji „U Pana Cogito” w Krakowie.

Panel ekspercki poruszał ważną tematykę, o której nie rozmawia się na co dzień. Była to dobra okazja do przybliżenia przyszłym pracownikom społecznym sytuacji zawodowej osób niepełnosprawnych, gdyż jednym z nadrzędnych celów tej grupy zawodowej jest aktywizowanie i włączanie osób wykluczonych z różnych sfer życia. Konkluzją z panelu było stwierdzenie, że społeczeństwo powinno otworzyć się na osoby niepełnosprawne oraz dać im możliwość rozwoju zawodowego. Celem powinno być jak najlepsze przystosowanie jednostek niepełnosprawnych do funkcjonowania w społeczeństwie, zwiększenie kompetencji, rozwinięcie i usprawnienie komunikacji, by osoby niepełnosprawne samodzielnie mogły się poruszać oraz dostosowanie miejsca pracy do ich potrzeb.

Podstawowym źródłem problemów osób niepełnosprawnych na rynku pracy w Polsce wydają się być bariery

edukacyjne i niski poziom wykształcenia. Niepełnosprawni, w porównaniu do ludzi sprawnych, nadal mają gorszy dostęp do edukacji, szczególnie edukacji wyższej i w efekcie słabszy dostęp do rynku pracy. Może to być skutek ułomnego systemu szkolnictwa, w którym brak procedur umożliwiających specjalne formy nauczania w szkolnictwie powszechnym (np. w klasach integracyjnych). Niestety w Polsce firmy zatrudniające niepełnosprawnych nadal są w mniejszości. Główną przeszkodą w zatrudnieniu osób niepełnosprawnych są stereotypy wynikające często z niewiedzy i braku odpowiednich informacji. Są to stereotypy dotyczące tego, kim jest osoba niepełnosprawna, jakim jest pracownikiem i jakie są konsekwencje jej zatrudnienia. Powodują one, że wielu pracodawców, nie mając nigdy bliższych kontaktów z osobami niepełnosprawnymi, z góry wyklucza możliwość ich zatrudnienia. Istotnym czynnikiem wpływającym na zatrudnienie osób niepełnosprawnych w firmach i instytucjach z otwartego rynku pracy jest rodzaj niepełnosprawności. Panuje opinia, że osoby niewidome, upośledzone umysłowo, chore psychicznie, głuche i poruszające się na wózku inwalidzkim właściwie nie kwalifikują się na pracownika zakładu pracy.

Na podstawie dyskusji między panelistami, można przedstawić kilka rekomendacji dotyczących systemu wsparcia osób niepełnosprawnych w przygotowaniu do wyjścia na otwarty rynek pracy:

1. Należy stale podnosić świadomość pracodawców, a niepełnosprawnych należy motywować i wspierać. Mogą w tym pomóc konferencje, kampanie, spoty reklamowe, spotkania informacyjne, projekty, np. tworzenie Klubów Integracji Społecznej, gdzie osoby niepełnosprawne mają kontakt z doradcą zawodowym, psychologiem,

prawnikiem. Korzystają z form aktywizacji zawodowej, co ma bezpośredni wpływ na zwiększenie i doskonalenie ich umiejętności w poruszaniu się po rynku pracy.

2. Pomysły na reintegrację zawodową osób niepełnosprawnych mogą być różnorakie, m.in.: kursy zawodowe bądź doszkalające, szkolenia, przygotowujące do prowadzenia przedsiębiorstwa społecznego np. w formie spółdzielni socjalnej, programy dla osób niepełnosprawnych realizowane przez ośrodek pomocy społecznej i inne działania aktywizujące osoby niepełnosprawne.

3. Należy zacieśniać współpracę między instytucjami wsparcia osób niepełnosprawnych (orzecznictwo, edukacja, rehabilitacja, wychowanie, aktywizacja), skupiać się na holistycznym postrzeganiu człowieka i zabezpieczaniu istnienia jednostki ludzkiej, a nie jednostki pomocowej.

Obydwa panele cieszyły się ogromnym zainteresowaniem studentów gromadząc blisko 200 osób. Cieszymy się, że dzięki Tygodniowi Ekonomii Społecznej mogliśmy zawitać z dobrymi praktykami i innowacyjnymi rozwiązaniami w gościnnych progach małopolskich uczelni.

Artykuł powstał na bazie sprawozdań przygotowanych przez: p. dr Katarzynę Gucwę - Porębską (panel pn. „Nie oceniam, wspieraj!”) oraz p. dr Tomasza Wardzałę (panel pn. „Gotowi - nie gotowi. Chętni - nie chętni. Świadomi - nie świadomi”).

Wstęp i redakcja:

Marta Bohdziewicz-Lulewicz

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

W CZTERY OCZY

WSPÓLNIE PRACUJEMY, WSPÓLNIE JESTEŚMY ZMĘCZENI, RAZEM SIĘ CIESZYMY I MARTWIMY.

Wywiad z Teresą Misiną - Prezesem Spółdzielni Socjalnej „Równość” z siedzibą w Krakowie - Małopolskim Liderem Przedsiębiorczości Społecznej 2017.

Równość - Spółdzielnia Socjalna, zauważona już w roku 2015 w kategorii Debiut Roku Konkursu Małopolski Lider Przedsiębiorczości Społecznej, w 2017 roku uzyskuje tytuł Małopolskiego Lidera

Przedsiębiorczości Społecznej. Muszę zapytać już na samym początku - jaki jest Państwa przepis na sukces?

Teresa Misina: Wytężona praca całego Zespołu, czasami ponad siły, oraz to, że każdy Pracownik jest dla nas bardzo ważny. Dbamy o to, aby zawsze mieć zlecenia do realizacji i małymi krokami, ale nieustannie zmierzać do przodu. Wiele razy bywało nam bardzo trudno osiągnąć postawiony sobie cel - lecz zwykle dzieje się tak, że ostatecznie udaje się go zrealizować w oczekiwanej jakości. To jest tak, jak w przypadku wędrowek po górach - tuż przed dotarciem na szczyt pojawia się wrażenie, że nie damy rady, a jednak następuje mobilizacja sił, konsekwentnie idziemy do przodu, a chwilę potem następuje

wielka radość ze zdobycia kolejnego szczytu. Ten szczyt - to miejsca pracy, najbardziej cudowny na świecie Zespół; to coraz większe kręgi naszych wspólnych i lojalnych Klientów, Partnerów, Interesariuszy; to zasoby wyposażenia firmy i duża ilość zleceń, która odzwierciedla zaufanie naszych Klientów, chcących korzystać z naszych usług.

Dlaczego akurat spółdzielnia socjalna założona przez osoby fizyczne? Powiedzmy trochę o początkach działalności...

TM: Kiedy rozpoczynaliśmy działalność, tj. na początku 2014 r., jedynym możliwym instrumentem wsparcia finansowego przy zakładaniu podmiotu ekonomii społecznej były krajowe środki publiczne z Funduszu Pracy i Funduszu PFRON dla osób fizycznych na podjęcie działalności gospodarczej w formie spółdzielni socjalnej osób fizycznych. Zatem ekonomia - finanse publiczne zdeterminowały naszą formę działalności. W kolejnych miesiącach 2014 r. (wrzesień) były udostępnione środki z EFS POKL na tworzenie i rozwój PES - wówczas już działaliśmy na rynku i korzystaliśmy ze wsparcia na rozwój SSR. Łącznie z wymienionych Funduszy uzyskaliśmy ponad 200 tysięcy złotych, które pomogły założyć i rozwinąć Spółdzielnię w jej początkowym

etapie. Zakupiliśmy sprzęt gastronomiczny, samochody, wyposażenie cateringowe, nakrycia stołów, stoły - dzisiaj z wykorzystaniem własnego sprzętu możemy obsłużyć równocześnie 800 osób. Pozostałe środki inwestowane w rozwój to już rezultat naszej działalności gospodarczej. Bardzo duże znaczenie miało wsparcie finansowe kosztów remontu (wentylacje pomieszczeń, przebudowy zaplecza i magazynów), które wniósł Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie.

Co praca daje osobom zmagającym się z chorobami psychicznymi?

TM: To pytanie warto by zadać bezpośrednio naszym Kolegom i Koleżankom z Zespołu, którzy doświadczali kryzysów. Z ich relacji, z obserwacji zaangażowania w obowiązki zawodowe można spokojnie wnioskować, że ma dla nich duże znaczenie - nie tylko w sensie ekonomicznym, ale i ze względów społecznych. Praca jest dla nich wartością samą w sobie. To w pracy zawiązują się przyjaźnie, sympatie, wspólne rozmowy przy obiedzie, przy śniadaniu, przy wykonywaniu codziennych obowiązków. W chwilach, gdy mamy dużo zadań - to wspólnie jesteśmy zmęczeni, w momentach umiarkowanego obciążenia - wspólnie mamy więcej czasu, aby porozmawiać, ale też razem się martwimy, gdy coś jest nie tak. Razem się radujemy z sukcesów i nagród. Ten rok był po tym względem wyjątkowy - wygrany etap regionalny konkursu „Lodołamacze”, następnie etap centralny tego konkursu

i nagroda w kategorii „Zdrowa Firma”; ostatnio tytuł Małopolskiego Lidera Przedsiębiorczości Społecznej 2017...; dodatkowo wygrane duże przetargi na usługi.

Na czym polega praca oparta na modelu trenera zatrudnienia wspieranego?

TM: Do modelu trenera zatrudnienia wspomaganego można odnieść poprzednią wypowiedź: pracujemy razem - wspólnie, wspieramy się, gdy potrzeba, delegujemy zadania, włączamy adekwatną kontrolę nad realizacją zadań na wszystkich stanowiskach, udzielamy też konstruktywnych wypowiedzi krytycznych, aby zawsze końcowy rezultat pracy był najlepszej jakości. Nasi trenerzy są tak zadaniowo zakorzenieni w Zespole, że są w zasadzie niewidoczni dla Obserwatorów z zewnątrz. Zdarza się, że wizytujący nasz Zespół np. praktykanci przez kilka dni zastanawiają się, kto w Zespole doświadczal kryzysu, a kto nie - to ma dużą wartość dla nas, staramy się, aby praca przebiegała płynnie - bez przyzwyczajęń stereotypowo kojarzonych z funkcjonowaniem instytucji reintegracyjnych. Podczas praktyk i staży staramy się tak dopasować Kandydata do danego stanowiska pracy, aby mógł się tam odnaleźć, wykonywać pracę właściwie i najbardziej samodzielnie i dopiero po takich doświadczeniach podejmujemy rozmowy o zatrudnieniu. Do tej pory model sprawdza się z bardzo wysoką skutecznością.

Spółdzielnia Socjalna Równość prowadzi kilka lokali gastronomicznych, działających na terenie Uniwersytetu Papieskiego

im. Jana Pawła II w Krakowie. Jak kształtuje się Państwa współpraca ze środowiskiem akademickim?

TM: Współpraca ze społecznością UPJP II w Krakowie to bardzo wielka przyjemność, przebiegająca w atmosferze wysokiego poziomu życzliwości i zaufania. Goście wizytujący budynek Uniwersytetu na ul. Bernardyńskiej 3 wyrażają często opinię, że panuje tu „domowy i ciepły” klimat. Wszyscy się znają, co szczególnie jest obserwowane u Klientów korzystających z bufetu, którzy wykupują abonamenty (nawet bloczki pozostawiają na stałe w bufecie i obsługujący skreślają im kolejne wykorzystywane każdego dnia, bardzo to miłe). Podobnie kawiarenka - studenci, wykładowcy, goście spędzają często dużo czasu przy wspólnej kawie.

Czy studenci i pracownicy UPJP II mają świadomość, że korzystają z oferty przedsiębiorstwa społecznego?

TM: Zdecydowana większość społeczności Uniwersyteckiej UPJP II z budynku przy ul. Bernardyńskiej 3 ma świadomość, że jesteśmy spółdzielnią socjalną, jeśli chodzi o naszych klientów z innych wydziałów, zlokalizowanych w innych budynkach - pewnie nie wszyscy studenci mają tę świadomość,

natomiast zaryzykuję, że kadra dydaktyczna i administracja UPJP II w większości zdaje sobie sprawę z obecności podmiotu ekonomii społecznej w obrębie Uczelni. Wszystkie jednostki organizacyjne zamawiają usługi cateringowe i gastronomiczne w naszej Spółdzielni, więc współpracę mamy regularną, związaną z pełnymi cyklami akademickimi.

„Równość” to nie tylko gastronomia. Co jeszcze można znaleźć w Państwa ofercie?

TM: Gastronomia i catering to nasze główne obszary działalności gospodarczej, z których utrzymujemy SSR. Realizujemy wszystkie usługi dla klientów indywidualnych, instytucji, dla małych i dużych grup gości, na różnych poziomach oczekiwań - od bufetowego do poziomu VIP. Dla każdego klienta staramy się przygotować ofertę indywidualną wg jego oczekiwań. Kolejnym obszarem, który mocno się rozwija, to dziedzina szkoleń i wizyt studyjnych z tematyki związanej z ekonomią społeczną i rehabilitacją zawodową osób niepełnosprawnych, zwłaszcza chorujących psychicznie. Z tym też wiążemy plany rozwoju SSR na kolejne lata. Warto wspomnieć o naszych działaniach statutowych, czyli praktykach. Realizujemy praktyki dla osób niepełnosprawnych, np. uczestników WTZ,

przygotowujące do wejścia na rynek pracy wspomaganej. Drugą grupą osób terminujących w SSR są studenci kierunków społecznych, np. pracy socjalnej, nauk o rodzinie, resocjalizacji, socjologii, którzy decydują się na realizację praktyk studenckich w sektorze ekonomii społecznej. Najczęściej korzystają z nich studenci przygotowujący się do pracy z osobami chorującymi psychicznie.

Czy wygrana w Konkursie zmieni coś w funkcjonowaniu Spółdzielni?

TM: Wygrana to dla nas wielkie wyróżnienie i zaszczyt. W dalszej pracy to ogromna odpowiedzialność; ufam, że uda się nam to udźwignąć. Lubimy pracować i cieszy nas zadowolenie klientów. Wprowadzamy nieustannie nowe rozwiązania jakościowe, estetyczne i organizacyjne. Dołożymy wszelkich starań, aby nie zawieść i być jeszcze lepszymi.

Jakich rad udzielilibyście osobom zainteresowanym prowadzeniem przedsiębiorstwa społecznego?

TM: Może rozpoczną od rady dotyczącej aspektów ekonomiczno-organizacyjnych - zawsze byłam wielkim przeciwnikiem opracowania biznes planów, dzisiaj twierdzę inaczej: napiszcie dobry biznesplan oparty na racjonalnej działalności gospodarczej, realnie szacujcie koszty i przychody oraz solidnie pracujcie całym Zespołem, który tworzycie - to musi zadziałać. Bądźcie oszczędni, lecz nie oszczędzajcie na klientach. Żadna firma nie działa w próżni społecznej i gospodarczej - miejcie szacunek do klientów, partnerów, interesariuszy. Klienci będą bardzo chcieli kupować u Was z powodu Waszej jakości - z ilości kupują tylko raz. Warto współpracować - czasami brakuje na to

czasu, ale pamiętajcie - we wszystkich sektorach I, II, i III znajdziecie ogromnych zadowolonych Osób, które zawsze będą o Was pamiętać i będą w Was wierzyć, aż Wy uwierzycie w siebie.

Jakie mają Państwo plany na przyszłość?

TM: Zacytuję tutaj kilka wypowiedzi Kolegów z Zespołu, „tworzyć kolejne miejsca pracy”, „dużo zarabiać”, „mniej pracować”, „powiększyć biura”, „utworzyć salę szkoleniową”.

Założonym przez nas celem gospodarczym w strategii na kolejne 3 lata było

podwojenie sprzedaży z ubiegłego roku. W bieżącym roku już udało się już dokonać w 50%. Liczymy, że jesteśmy na dobrej drodze.

z Teresą Misiną, Prezes Spółdzielni Socjalnej „Równość” z siedzibą w Krakowie, rozmawiała Maria Brzeziak.

Z POLITYKI SPOŁECZNEJ

„NA DRODZE DO SKUTECZNYCH I EFEKTYWNYCH DZIAŁAŃ/ROZWIĄZAŃ. PODEJŚCIE STRATEGICZNE W POMOCY SPOŁECZNEJ”

VII Konferencja wojewódzka dedykowana pracownikom instytucji pomocy i integracji społecznej.

„Od potrzeb do rozwiązań” to hasło, które winno przyświecać działaniom służącym kształtowaniu zmiany społecznej. Zgodnie z konstytucyjną zasadą subsydiarności dokonywanie tej zmiany pozostaje w kompetencji jednostek samorządu terytorialnego. Narzędziem zwiększającym szansę na jej osiągnięcie jest natomiast niewątpliwie strategiczne myślenie i działanie. Podejście to jest bliskie realizowanej na szczeblu regionalnym polityce społecznej, której kierunki działań, w oparciu o dokonaną diagnozę problemów społecznych, zostały ujęte w Programie Strategicznym „Włączenie Społeczne”, wchodzącym w skład pakietu 9 programów strategicznych, pełniących funkcję operacyjną względem Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020.

W ramach Programu realizowane są przedsięwzięcia strategiczne, które przyczyniają się do rozwoju przedsiębiorczości społecznej, a także zapobiegania występowaniu oraz niwelowania przejawów wykluczenia społecznego, kulturowego i ekonomicznego, szczególnie wobec takich grup jak: dzieci pochodzące ze środowisk zagrożonych, osoby niepełnosprawne, osoby starsze czy rodziny wielodzietne. Realizacja

tych działań niejednokrotnie odbywa się w przy współpracy różnych instytucji, a źródłem ich finansowania, poza środkami z budżetu województwa, są fundusze UE. W obszarze aktywności samorządów gminnych i powiatowych, dokumentem przedstawiającym długofalową wizję działań w zakresie pomocy społecznej, pozostaje strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Powyższe zagadnienia stały się myślą przewodnią wojewódzkiej konferencji pt. „Na drodze do skutecznych i efektywnych działań/rozwiązań. Podejście strategiczne w pomocy społecznej”, która odbyła się 6 grudnia 2017 r. w Muzeum Żydowskim Galicja w Krakowie, ul. Dajwór 18, której celem było zwrócenie uwagi na możliwość wykorzystania lokalnej strategii rozwiązywania problemów społecznych jako efektywnego narzędzia dokonywania zmiany społecznej. Podczas konferencji poruszono zarówno kwestie związane z planowaniem działań strategicznych - konstruowaniem lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, jak i podjęto się analizy narzędzi służących operacjonalizacji zawartych w niej celów.

W wykładzie wprowadzającym w tematykę konferencji prof. nadzw. dr hab.

Mirosław Grewiński, z Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Janusza Korczaka w Warszawie, wskazując czynniki sukcesu strategii oraz wyzwania strategiczne w pomocy społecznej, nakreślił kontekst strategicznego planowania. Podkreślił także, iż istotnym jest, aby instytucje pomocy społecznej dążyły nie tylko do powstania strategii, spełniając w tym zakresie obowiązek ustawowy, ale zmierzały w wysiłkach do rzeczywistej ich realizacji i osiągnięcia zakładanych w nich celów. W toku wykładu wskazał na 12 sił napędowych, które dają sukces strategii, to m.in.: aksjologia, czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, kultura organizacyjna, wizja i misja, sprawne instytucje i służby, synergia i innowacje, świadomość i motywacja decydentów, współpraca i partnerstwo, skuteczna komunikacja, odpowiedzialność społeczna, zapewnienie zasobów, w tym finansowych. Gwarancją realizacji strategii są ludzie profesjonalni, współpracujący, samodzielni, potrafiący diagnozować, przeciwdziałać i interweniować, skoncentrowani na podejściu opartym o rozwiązania. Współdziałanie różnych czynników daje efekt większy niż suma poszczególnych oddzielnych działań, synergia łączy zasoby różnych podmiotów i daje przewagę konkurencyjną. Nie można zapomnieć także o innowacyjności, która jest podstawą systemu „ciągłej zmiany”, współpracy wewnętrznej, zewnętrznej i partnerstwie. Aby realizować strategię należą także komunikować wszystkim interesariuszom (obywatelom, korporacjom, szkołom, uczelniom, organizacjom pozarządowym, jednostkom organizacyjnym j.s.t. i innym) w sposób właściwy, zrozumiały, podkreślać ich odpowiedzialność w obszarze zarządzania procesem powstania i realizacji strategii. Wyzwania strategiczne dla polityki społecznej to w szczególności: deinstytucjonalizacja i rozwój usług

środowiskowych, rozwój usług i ich integracja, powiązanie polityki z podejściem opartym o dowody naukowe, interdyscyplinarne i międzyinstytucjonalne badania, utrzymanie tożsamości polityki społecznej a nie publicznej.

Czy lokalna strategia rozwiązywania problemów społecznych może być instrumentem wprowadzania zmiany społecznej - na to pytanie odpowiedź znaleźliśmy w wystąpieniu dr hab. Jerzego Krzyszowskiego prof. nadzw. Uniwersytetu Łódzkiego - Katedra Pracy i Polityki Społecznej. Zmiana społeczna to szeroko rozumiana niecykliczna przemiana instytucji, norm, kultury lub struktury społecznej, to różnica pomiędzy stanem systemu społecznego w pewnej chwili a jego stanem po upływie określonego czasu. Strategia to z kolei kompleksowy dokument określający uwarunkowania i kierunki rozwoju kraju lub jego części albo danego sektora gospodarki, cele strategiczne i działania służące osiągnięciu założonych celów przy pomocy różnych instrumentów prawnych, finansowych, organizacyjnych itp. Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest obowiązkiem gminy o charakterze ustawowym - co winna zawierać? Przede wszystkim diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian, cele strategiczne i kierunek planowanych zmian, sposoby realizacji strategii, ramy finansowe, wskaźniki realizacji działań. Aby strategie były skuteczne należy unikać błędów takich jak brak współpracy i koordynacji międzyorganizacyjnej, brak kompetentnych pracowników, bariery finansowo - prawne, brak u władz lokalnych świadomości znaczenia polityki społecznej. Pożądane podejście w zakresie strategii rozwiązywania problemów społecznych obejmuje: uznanie strategii przez władze lokalne, urzędników

i mieszkańców jako szansy a nie obowiązku, przyjęcie, iż strategia jest inwestycją a nie kosztem albowiem jest szansą na integrację środowisk zawodowych i społecznych, prace nad strategią winny mieć charakter partycypacyjny i interdyscyplinarny. [Literatura: Jerzy Krzyszowski - Inkluzywne wspólnoty czyli o roli polityki społecznej w samorządzie, wyd. MCPS, Warszawa 2014, Strategie w polityce społecznej, red. Mirosław Grewiński, Arkadiusz Karwacki, wyd. MCPS Warszawa 2012)].

To diagnoza społeczna jest podstawą konstruowania lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych i planowania działań strategicznych, o czym mogliśmy usłyszeć w wystąpieniu dr hab. Marcjanny Nózki z Instytutu Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Diagnoza społeczna pozwala nam odpowiedzieć na pytania: jak jest?, dlaczego tak jest? i jak być powinno? (interesuje nas stan i sposób zaspokajania potrzeb społecznych). Diagnoza zawiera opis i ocenę: ludzkich potrzeb i sposobów ich zaspokajania, wybranych typów stosunków społecznych, opinii ludzi, polityk społecznych; konkluzję: co i w jakim zakresie wymaga interwencji; wyjaśnienie przyczyn: jakie są przyczyny problemów społecznych; postulat: jakie działania powinny być

podjęte; hipotezę: wskazanie na związki przyczynowo - skutkowe - między postulatami a spodziewanym efektem. Rzetelnie przeprowadzona diagnoza zwiększa wiarygodność i zaufanie ludzi do prowadzonych działań oraz szansę na wypracowanie dobrych rozwiązań.

Przydatnym elementem lokalnej diagnozy społecznej jest ocena zasobów pomocy społecznej, o czym przekonywały w trakcie jednego z paneli Pani Małgorzata Szlązak - kierownik Zespołu Badań i Analiz, Działu Polityki Społecznej Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie oraz Pani Iwona Banasiewicz - inspektor wojewódzki, pracownik Zespołu Badań i Analiz, Działu Polityki Społecznej Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie. Opracowanie oceny zasobów pomocy społecznej to z jednej strony obowiązek jednostek samorządu terytorialnego wszystkich szczebli wynikający z przepisów prawa, ale z drugiej strony to źródło wielu cennych informacji, które mogą być wykorzystane w zakresie diagnozy, planowania i opracowywania dokumentów strategicznych w celu kształtowania i prowadzenia skutecznych polityk regionalnych.

Regionalne programy operacyjne są szansą osiągnięcia celów

lokalnych strategii społecznych - podczas konferencji Pani Agnieszka Nycz - Przedstawiciel Departamentu Zarządzania Programami Operacyjnymi UMWM przedstawiła informacje nt. konkursu dla Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie w ramach poddziałania 9.1.1 - Aktywna Integracja. W ramach konkursu dofinansowanie mogą uzyskać przedsięwzięcia dotyczące realizacji kompleksowych programów na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia (typ projektu A)

Beneficjenci:

- ośrodki pomocy społecznej
- powiatowe centra pomocy rodzinie podmiotem uprawnionym do ubiegania się o dofinansowanie realizacji projektów mogą być wyłącznie jednostki samorządu terytorialnego z terenu województwa małopolskiego

Partnerzy: inne podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (wyłączenie nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie odrębnych przepisów)

Maksymalny poziom dofinansowania: 85%

Minimalna wartość projektu: 50 tys. PLN

Maksymalna wartość projektu: nie określono

Limit cross-finansingu: 5% dofinansowania UE

Limit na środki trwałe: ŚT łącznie z C-F do 15% dofinansowania UE

Termin naboru wniosków: 30 grudnia 2017 - 28 lutego 2018 do godz. 15.00 (wnioski składane wyłącznie elektronicznie za pomocą Systemu e-RPO)

Kwota przeznaczona na konkurs - 94 101 684,02 PLN

Zakres wsparcia: realizacja kompleksowych programów na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym - dobór wsparcia będzie uzależniony od indywidualnych potrzeb osób, rodzin i społeczności: identyfikacja indywidualnych potrzeb oraz potencjałów uczestnika, usługi aktywnej integracji, wsparcie służące poprawie dostępu do usług reintegracji zawodowej i społecznej realizowanych przez centra integracji społecznej oraz kluby integracji społecznej, wsparcie dla rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia w ZAZ wsparcie rehabilitacji zawodowej i społecznej w ramach WTZ, usługi społeczne

Obowiązkowe elementy projektu: identyfikacja indywidualnych potrzeb oraz potencjałów uczestnika, praca socjalna lub w przypadku PCPR usługi analogiczne + co najmniej 3 dodatkowe usługi aktywnej integracji

Grupa docelowa

- osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które w pierwszej kolejności wymagają aktywizacji społecznej, w tym w szczególności:

- osoby doświadczające wielokrotnego wykluczenia społecznego,
- osoby korzystające z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa

- środowiska zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w szczególności społeczności lokalne na obszarach zdegradowanych objętych rewitalizacją

- otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

Zmiana kryteriów w II edycji konkursu 2017/2018

- zniesienie wymogu w przypadku projektów realizowanych przez PCPR, iż projekt ma być skierowany do osób z niepełnosprawnościami w proporcji co najmniej takiej samej jak proporcja osób z niepełnosprawnościami będących klientami danego PCPR w stosunku do ogólnej liczby wszystkich klientów danego PCPR (wg stanu na dzień przygotowania wniosku o dofinansowanie), a w przypadku projektów realizowanych przez OPS, iż projekt skierowany jest w co najmniej 10% do osób z niepełnosprawnościami

- zniesienie efektywności kosztowej - likwidacja średniego kosztu przypadającego na uczestnika projektu wynoszącego maksymalnie do kwoty 15 000 PLN

Kryteria premiujące: projekt skierowany do osób z niepełnosprawnościami wykorzystanie pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki lub Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL realizacja projektów rewitalizacyjnych - ocenie podlega, czy projekt wynika z obowiązującego (na dzień składania wniosku o dofinansowanie) programu rewitalizacji

DOKUMENTACJA KONKURSU

<http://www.rpo.malopolska.pl/skorzystaj/nabory/poddzialanie-9-1-1--aktywna-integracja---projekty-konkursowe-wylacznie-dla-ops-pcpr---rpmp-09-01-01-ip-01-12-105-17>

GŁÓWNY PUNKT INFORMACYJNY

- Kraków: ul. Wielicka 72 B, parter
Infolinia (12) 616 0 616
tel. (12) 616 06 26, 36, 46, 56, 66, 76, 86
e-mail: fem@umwm.pl

LOKALNE PUNKTY INFORMACYJNE

- Chrzanów: ul. Grunwaldzka 5
tel. (12) 616 03 91, 92, 93
e-mail: fem_chrzanow@umwm.pl
- Tarnów: ul. Wałowa 37
tel. (12) 616 03 61, 62, 63
e-mail: fem_tarnow@umwm.pl
- Nowy Sącz: ul. Wazów 3
tel. (12) 616 03 71, 72, 73
e-mail: fem_nowysacz@umwm.pl
- Nowy Targ: al. 1000-lecia 35
tel. (12) 616 03 81, 82, 83
e-mail: fem_nowytarg@umwm.pl

W realizacji celów strategicznych niewątpliwie pomaga budowanie sieci współpracy, co było przedmiotem pracy warsztatowej w trakcie panelu prowadzonego przez Panią Mariolę Rokita - Surówkę z Instytutu Współpracy i Partnerstwa Lokalnego. Zachęcamy do zapoznania się z wnioskami z panelu w kolejnym artykule.

Poruszane w trakcie konferencji zagadnienia pozwoliły pracownikom służb społecznych spojrzeć na lokalną strategię nie tylko przez pryzmat realizacji obowiązku ustawowego, ale w szczególności pomogły dostrzec w niej efektywne narzędzie dokonywania zmiany społecznej.

MAJĄ MOC POMAGANIA!

*„To, co robimy dla innych, jest tym, co naprawdę warto robić”
(Lewis Carroll)*

21 listopada przypada Dzień Pracownika Socjalnego - święto, które ma podkreślać prestiż jaki wiąże się z wykonywaniem tego szczególnego zawodu, a jednocześnie wskazywać na wyjątkowość wszystkich, którzy pracując w pomocy społecznej, realizują służbę drugiemu człowiekowi. W tym okresie już od siedmiu lat w Województwie Małopolskim poszukujemy nietuzinkowych osób, których praca jest pasją, źródłem satysfakcji i powodem do dumy, którzy nie zapominają, że służba drugiemu człowiekowi wymaga oddania części siebie

bez względu na osiągnięty rezultat działania. Konkurs „Małopolski Pracownik Socjalny Roku 2017 - Mamy moc pomagania” już na stałe wpisał się w kalendarz wydarzeń promujących osiągnięcia wyróżniających się pracowników socjalnych z Małopolski oraz wzmacniających prestiż zawodu.

Podczas konferencji Wicemarszałek Województwa Małopolskiego - Pan Wojciech Kozak oraz Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie - Pani Wioletta Wilimska wręczyli zwycięzcom statuetki, dyplomy i nagrody.

Zachęcamy Państwa do zapoznania się z sylwetkami laureatów, których docenili zarówno pracodawcy jak i klienci, którzy na co dzień spotykają się z ich siłą, odwagą i determinacją w niesieniu pomocy, jak również Kapituła VII Konkursu „Małopolski Pracownik Socjalny Roku 2017 - Mamy moc pomagania”.

Tytuł Małopolskiego Pracownika Socjalnego Roku 2017 w kategorii „Animacja” otrzymała Pani Dorota Głowacka - Prus z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie (Filia nr 8) za niezwykle zaangażowanie w wykonywaną pracę, realizowane projekty na rzecz społeczności lokalnej, różnorodną aktywność wykraczającą poza obowiązki służbowe. Pani Dorota Głowacka - Prus koordynuje projekt socjalny „Wspólny czas” dedykowany rodzinom z dziećmi w wieku 6-12 lat z problemami opiekuńczo - wychowawczymi, współprowadzi warsztaty tematyczne z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie (projekt „Nie przemocy”, „Stop agresji i przemocy”), współorganizuje wydarzenia lokalne, działa w Stowarzyszenia Wspólne Czyżyny, brała udział w projektowaniu, jak również jest Ambasadorem Budżetu Obywatelskiego, przygotowuje

projekty w ramach FIO Małopolska Lokalnie i uczestniczy w ich realizacji, jest członkiem Ogólnopolskiego Forum Organizowania Społeczności Lokalnych. Postawa Pani Doroty Głowackiej - Prus kreuje obraz pracownika instytucji, który nie jest jedynie urzędnikiem ale też osobą empatyczną, rozumiejąca potrzeby innych i działająca na ich rzecz.

Wyróżnienie w kategorii „Animacja” uzyskała Pani Anna Tomasziewicz - Gorgosz z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie, którą nagrodzono za oddanie wykonywanej pracy, umiejętność doboru właściwych narzędzi do działania w środowisku lokal-

nym na rzecz i z podopiecznymi w celu udzielenia skutecznej pomocy. Pani Anna Tomasziewicz - Gorgosz stworzyła grupę wsparcia dla rodziców dzieci niepełnosprawnych, którą prowadzi z pasją, organizuje warsztaty „Wychowanie bez klapsa”. Niezwykle istotne jest to, że do udziału w konkursie została zgłoszona wyłącznie przez klientów - opisy zawarte w formularzach wyrażają wielki podziw, wdzięczność i szacunek, a także nie pozostawiają wątpliwości, że laureatka jest osobą

niezwykle empatyczną, a zarazem profesjonalną, zorientowaną zarówno na wymierną pomoc jak i wsparcie emocjonalne.

Kolejną wyróżnioną osobą tym razem w kategorii „Integracja” jest Pani Danuta Jolanta Fudała z Domu Pomocy Społecznej w Krakowie (ul. Łanowa 39), którą doceniono za codzienny trud związany z wykonywaną pracą na rzecz osób wymagających szczególnej troski, oddania, empatii i zrozumienia. Postawa Pani Danuty Jolanty Fudały wpływa na poprawę warunków pobytu mieszkańców Domu Pomocy Społecznej, którzy znajdują w niej zarówno profesjonalnego opiekuna jak i przyjaciela

gotowego na rozmowę, pomoc (także w zakresie utrzymywania kontaktów z rodzinami) i wsparcie. Jest profesjonalistą, który z powodzeniem realizuje zarówno projekty o charakterze międzynarodowym (Europejski Projekt Standaryzacji Opieki Paliatywnej PACE), jak i podejmuje działania na rzecz integracji mieszkańców Domu z lokalnym środowiskiem, integracji międzypokoleniowej, przeciwdziałania izolacji społecznej.

Wśród wyróżnionych nie mogło także zabraknąć osoby, której wieloletnia praca na rzecz osób potrzebujących pomocy, wykluczonych społecznie, zepchniętych na margines życia, a także młodzieży i dzieci daje ogromną satysfakcję i zadowolenie. W kategorii „Doświadczenie” wyróżnienie otrzymała Pani Marzena Szewczyk z Ośrodka Pomocy Społecznej w Andrychowie. Pasja, która towarzyszy wykonywanej pracy pozwala Pani Marzenie Szewczyk na ciągłą pomoc potrzebującym pomimo wielu trudności związanych z postawą klientów przepełnioną często niechęcią, pogardą, brakiem chęci współdziałania. Przez lata starała się umiejętnie odbierać metody i narzędzia pracy, aby udzielona pomoc była najbardziej skuteczna. Wspierała osoby dotknięte przemocą w rodzinie, przeprowadziła szereg konsultacji, prelekcji, organizowała konferencje informujące społeczeństwo o zjawisku przemocy w rodzinie.

Wydarzenie zostało objęte Honorowym Patronatem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej - Pani Elżbiety Rafalskiej oraz Marszałka Województwa Małopolskiego - Pana Jacka Krupy.

Wszystkim laureatom gratulujemy i zachęcamy do składania aplikacji w kolejnej edycji Konkursu w przyszłym roku!!!

Aneta Kosiba

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

BUDOWANIE SIECI WSPÓŁPRACY NA RZECZ REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH

W trakcie konferencji z udziałem instytucji pomocy społecznej województwa małopolskiego „Na drodze do skutecznych i efektywnych działań/rozwiązań. Podejście strategiczne w pomocy społecznej”, która odbyła się w Krakowie w dniu 6.12.2017r przeprowadzony został panel dyskusyjny dotyczący Budowania sieci współpracy na rzecz realizacji celów strategicznych. Celem panelu było zebranie opinii przedstawicieli instytucji pomocy społecznej oraz wymiana doświadczeń w zakresie współpracy sektorowej oraz międzysektorowej instytucji i organizacji lokalnych działających w obszarze pomocy i integracji społecznej. Uczestnicy panelu dyskusyjnego dzieli się swoimi doświadczeniami w zakresie współpracy lokalnej, w rozwiązywaniu problemów swoich podopiecznych oraz w bieżącej działalności instytucji. Omawiane przykłady dotyczyły bardzo różnych obszarów i zakresów współpracy:

1. Działania rzecznicze - występowanie ośrodka pomocy społecznej w imieniu swoich podopiecznych w kontaktach z Zakładem Budynków Komunalnych w sprawach związanych z planowaniem i realizacją remontu budynków socjalnych, załatwieniem spraw formalnych, pozyskaniem

finansowania remontu oraz angażowaniem podopiecznych w realizację prac remontowych. ośrodek pomocy społecznej był inspiratorem i koordynatorem procesu zmiany - przeprowadzenia remontu budynków. Jednocześnie zaangażowanie ośrodka pomocy społecznej jako instytucji publicznej było gwarantem powodzenia zmiany, pozwoliło na przełamanie oporów w rozwiązaniu palącego problemu mieszkaniowego zarówno po stronie podopiecznych jak i pracowników Zakładem Budynków Komunalnych.

2. Działania animacyjne ośrodka pomocy społecznej w zakresie lokalnej sieci współpracy poprzez

zapraszanie lokalnych instytucji (rada dzielnicy, straż miejska, szkoła, organizacje pozarządowe) do planowania i realizacji nowych wspólnych działań na rzecz mieszkańców bloków socjalnych. W trakcie wspólnych spotkań przedstawicieli różnych instytucji („Branch”) omawiano potrzeby mieszkańców, dotychczasowe

osiągnięcia, określono możliwości zaangażowania poszczególnych instytucji, udostępniania zasobów np. kadrowych (staż miejska), lokalowych (szkoła) do realizacji spotkań, zajęć dla różnych grup mieszkańców.

3. Kierowanie podopiecznych ośrodka pomocy Społecznej do lokalnych instytucji współpracujących w celu aktywizacji społeczno- zawodowej (np. do CIS), w celu odpracowania długu (do Przedsiębiorstwa Gospodarki Mieszkaniowej), w zakresie udzielenia pomocy materialnej, żywnościowej np. Caritas, kościoł. Współpraca ta ma na celu zapewnienie kompleksowego wsparcia, jak najlepiej dopasowanego

do potrzeb osób, pomoc instytucjonalną w rozwiązywaniu bieżących problemów.

4. Udział ośrodka pomocy społecznej w nadzorowaniu realizacji zadań zleconych przez samorząd lokalny w procedurze konkursowej - udział w nadzorowaniu pracy placówek wsparcia dziennego dla dzieci

prowadzonych przez organizacje pozarządowe poprzez m. innymi udział w pracy zespołów oceny dziecka, w pracach zespołu oceniającego / zatwierdzającego wybór realizatora zadania publicznego.

5. Prowadzenie działań edukacyjnych pracowników ośrodka pomocy społecznej dla społeczności lokalnej, uwrażliwiających na rozwiązanie ważnych problemów społecznych np. współpraca ze szkołami w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy poprzez wspólną organizację i przeprowadzenia warsztatów dla uczniów, spotkań dla nauczycieli i kadry szkół dotyczących zjawiska przemocy. Działania edukacyjne prowadzone są również w formie spotkań zespołu ds. działań lokalnych.

6. Poszerzanie oferty Domów Pomocy Społecznej / Warsztatów Terapii Zajęciowej dla uczestników i społeczności lokalnej poprzez zapraszanie do współpracy szkół, organizacji pozarządowych, osób indywidualnych, studentów - wolontariuszy. Efektem takiej współpracy są np.: wspólnie planowane i realizowane projekty, przedsięwzięcia artystyczne (występy zespołów, grup), imprezy sportowe z udziałem mieszkańców Domów Pomocy Społecznej, festyny lokalne, występy i wizyty uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w szkołach, wizyty uczniów w Warsztatach Terapii Zajęciowej i udział uczniów w pokazach zajęć praktycznych.

7. Poszerzanie oferty i dostępności specjalistów dla podopiecznych ośrodka pomocy społecznej /

Domu Pomocy Społecznej poprzez współpracę z lokalnymi instytucjami np. Centrum Wspierania Rodzin.

8. Inspirowanie wydarzeń lokalnych i ponadlokalnych dla różnych grup osób np. współpraca z ośrodkami kościelnymi w zakresie organizacji wydarzeń i przedsięwzięć skierowanych do dzieci.

WNIOSKI:

Dyskusja w trakcie panelu zakończyła się podsumowaniem poprzez odpowiedź na pytanie: Jak można zachęcać do współpracy lokalnej? Uczestnicy panelu potwierdzili że dla skutecznego budowania sieci współpracy kluczowe są następujące działania:

- dla inicjowania i funkcjonowania sieci współpracy kluczowe znaczenie ma autorytet instytucji publicznej i budowanie współpracy na tym autorytecie, na zaufaniu do instytucji publicznej jakim jest np. Ośrodek Pomocy Społecznej / Dom Pomocy Społecznej.
- podstawą budowania sieci współpracy są wspólne spotkania, warsztaty dla przedstawicieli instytucji i organizacji reprezentujących różne sektory i branże np. spotkania dotyczące badania potrzeb, rozwiązywania problemów lokalnych. Spotkania i warsztaty to miejsce kontaktów nieformalnych dla przedstawicieli różnych instytucji i organizacji, miejsce wypowiedzenia swoich potrzeb
- dla nawiązania współpracy lokalnej pomiędzy instytucjami ważnym czynnikiem przybliżającym do tej współpracy jest eksponowanie przykładów udanych i z sukcesem zrealizowanych działań, pokazywanie

innym instytucjom naszych osiągnięć i mocnych stron, zasobów

- inicjatorzy/liderzy sieci współpracy powinni pokazywać innym ludziom/ instytucjom w czym mogą być one pomocne, jakie są ich mocne strony, jaka może być ich rola w obszarze rozwiązywania problemów społecznych
- inicjatorzy/liderzy sieci współpracy powinni pokazywać innym ludziom/ instytucjom ich korzyści z zaangażowania we współpracę lokalną w obszarze rozwiązywania problemów społecznych
- kluczowym warunkiem zarówno inicjowania sieci współpracy jak i podtrzymywania i stymulowania tej współpracy jest rzetelne informowanie o wszystkich prowadzonych działaniach i planach oraz
- podtrzymywanie stałego kontaktu z wszystkimi zaangażowanymi instytucjami/ osobami. W kontaktach tych bardzo ważne jest udzielanie pozytywnej informacji zwrotnej o wkładzie pracy, zaangażowaniu i roli tego zaangażowania dla realizacji wspólnych celów.

Mariola Rokita-Surówka

Specjalista w dziedzinie projektów rozwoju lokalnego, rozwoju zasobów ludzkich i konkurencyjności MSP. Ekspert w zakresie tworzenia programów i projektów realizowanych przez Instytut Współpracy i Partnerstwa Lokalnego.

PODRÓŻUJ RAZEM Z NAMI

WWW.MDA.MALOPOLSKA.PL

PLANOWANIE PODRÓŻY JESZCZE NIE BYŁO TAK PROSTE!

MDA
MAŁOPOLSKIE DWORCE AUTOBUSOWE S.A.

es.0.es

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

INSTYTUCJA
WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO

MAŁOPOLSKA

Projekt: Małopolski Ośrodek Koordynacji Ekonomii Społecznej

Fundusze
Europejskie
Program Regionalny

MAŁOPOLSKA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt: Małopolski Inkubator Innowacji Społecznych

Fundusze
Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

MIS

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekty współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MAŁOPOLSKI SYSTEM WSPARCIA EKONOMII SPOŁECZNEJ

Dla wszystkich zainteresowanych rozwojem działalności w obszarze ekonomii społecznej (osób, organizacji pozarządowych, samorządów lokalnych, itp.) dostępne będą m.in.:

- warsztaty i szkolenia,
- dotacje na rozpoczęcie i rozwój działalności przedsiębiorstw społecznych,
- usługi wspierające rozwój istniejących przedsiębiorstw społecznych.

Powyższe wsparcie dostępne będzie w każdym z pięciu subregionów Małopolski w Małopolskich Ośrodkach Wsparcia Ekonomii Społecznej.

Wszystkie informacje dostępne będą na stronie: www.es.malopolska.pl w zakładkach dot. poszczególnych subregionów.

SUBREGION KRAKOWSKI

Obejmuje powiaty:

- miechowski
- krakowski
- m. Kraków
- proszowski
- wielicki
- bocheński
- myślenicki

PUNKT INFORMACYJNY:

**Punkt Coworkingu Społecznego
Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
MISTIA**

ul. Floriańska 31, 31-019 Kraków
tel.: 12 633 51 54

SUBREGION MAŁOPOLSKA ZACHODNIA

Obejmuje powiaty:

- olkuski
- chrzanowski
- oświęcimski
- wadowicki

PUNKT INFORMACYJNY:

**Punkt Coworkingu Społecznego
Spółdzielnia Socjalna Opoka**

Olkusz, ul. Floriańska 2
tel.: 32 307 02 67

**Punkt Coworkingu Społecznego
Agencja Rozwoju Małopolski Zachodniej S.A.**

Chrzanów, ul. Grunwaldzka 5
tel.: 32 62 30 635

SUBREGION PODHALAŃSKI

Obejmuje powiaty:

- suski
- nowotarski
- tatrzański

PUNKT INFORMACYJNY:

Fundacja Rozwoju Regionu Rabka

ul. Orkana 16 b
34-700 Rabka-Zdrój
tel.: 18 26 77 739 w. 32

SUBREGION TARNOWSKI

Obejmuje powiaty:

- dąbrowski
- m. Tarnów
- tarnowski
- brzeski

PUNKT INFORMACYJNY:

Fundacja im. Hetmana Jana Tarnowskiego

ul. Św. Anny 5, II Piętro
33-100 Tarnów
tel.: 14 307 01 31

SUBREGION SĄDECKI

Obejmuje powiaty:

- gorlicki
- nowosądecki
- m. Nowy Sącz
- limanowski

PUNKT INFORMACYJNY:

**Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych
i Oświatowych „Cumulus”**

ul. Nawojowska 4
33-300 Nowy Sącz
tel.: 781 651 201